

Byggstenar för en hållbar by

En fallstudie på föreningen Permakultur Stjärnsund

Magnus Alfredsson

Kandidatuppsats
Huvudområde: Miljövetenskap
Högskolepoäng: 15 HP
Termin/år: VT 2018
Handledare: Erik Grönlund
Examinator: Erik Grönlund
Kurskod/registreringsnummer: MX004G
Utbildningsprogram: Ekoentreprenör för en hållbar utveckling

Förord

Denna rapport hade inte kunnat genomföras om det inte vore för de tappra fyra som kunde tänka sig att ställa upp på en intervju med mig på plats i Stjärnsund och jag är otroligt tacksam för att jag fick tillåtelsen att göra det. Jag har också haft ett väldigt bra stöd hos min handledare Erik Grönlund som hjälpt mig med kommentarer och tips, tack. Ett sista tack går till mina klasskamrater som stöttat mig och gett mig feedback så att jag kunde ta mig igenom denna prövning.

Sammanfattning

Det finns många definitioner och tankar kring vad hållbarhet är men ett huvudtema för många moderna och accepterade synsätt är idén om att naturen utgör ramen för människans sociala och ekonomiska utveckling. Det är ändå inte klart hur ett hållbart liv inom naturens ramar ska levas rent praktiskt. Syftet med denna studie är därför att bidra till förståelsen för hur hållbara levnadssätt ska främjas. För att göra det söker denna rapport efter byggstenar i skapandet av hållbara byar.

Detta gjordes genom en fallstudie på föreningen Permakultur Stjärnsund, en organisation som fått uppmärksamhet för sin alternativa levnadsstil. Fallstudien genomfördes med hjälp av fyra intervjuer av personer inom föreningen. För stödande av fallstudien genomfördes också studier av vad tidigare undersökningar på hållbara byar fått fram. I tillägg lades ett jämförande ramverk av synsätt för begreppet hållbarhet till.

Denna studie har kommit fram till att hållbara byar värderar ett liv närmare naturen och den sociala gemenskapen högre än konsumerande och ägande av saker. Anti-konsumtionstänket är en protest mot det nuvarande samhället. Detta tankesätt stöds av hållbarhetssynsätten. De menar att man ska använda sig av de naturliga resurserna med försiktighet. Det sociala kapitalet är den absolut viktigaste delen av bylivet. Utan en stark gemenskap och ömsesidighet så kan man inte börja arbetet med att leva inom naturens gränser. Detta är en prioritering som går tvärtemot vad synsätten menar är viktigast där naturen placeras som grunden för det sociala. Både på bynivå och bland synsätten finns en tydlig regel om att leva inom ekosystemens ramar. Detta är den tydligaste likheten mellan hållbara byar och synsätten. I stort sätt så finns det dock inte så självklara liknelser. Det finns en form av olik tänkande mellan synsätten och byarna. Det är helt enkelt en brist på förståelse och här behövs bättre kommunikation mellan det praktiska utövandet och samhällets styrsystem.

Nyckelord

Hållbarhet, Hållbar by, Permakultur Stjärnsund, Ekoby

Abstract

There are many definitions and thoughts around the idea of sustainability but a main theme for most of the modern and accepted approaches is the idea that the nature provides the frame for mankind's social and economic development. Still it is not clear how a sustainable life within this frame should be lived practically. The aim of this study is therefore to contribute to the understanding of how sustainable lifestyles should be promoted. To do that, this report searches for buildingblocks to create sustainable villages.

The study has focused its work around a case study on the organisation Permakultur Stjärnsund, an organisation that has gotten attention for their alternative lifestyle. The case study was carried out with the help of four interviews from members of the organisation. To support the case study, earlier studies of sustainable villages was used. In addition, a framework of approaches to the concept sustainability was added.

The conclusion of this study is that sustainable villages value a life closer to nature and social community higher than consuming goods and the ownership of things. Anti-consuming thoughts is the antipole to what people in the villages want to achieve. This is supported in part, even if it is in a less direct way, by the selected approaches to sustainability. They suggest a thoughtful usage of natural resources. The social community is the most important part of village life. Without a strong community and reciprocity the life within nature's framework cannot even begin. This priority is in contrary to what the approaches suggest, where nature provides the base for the social. Both on village level and among the approaches there is an evident rule implying that the ecosystem provides the frame for our living-conditions. This is the most apparent similarity between the two groups. Mostly, though, there are not that many clear similarities. There is a form of dissidence between the approaches and the villages. There is simply a lack of understanding. There is a need for better communication between the practical and the governmental way of doing things.

Keywords

Sustainability, Sustainable Village, Permakultur Stjärnsund, Ekoby

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
1.1	Syfte.....	2
1.2	Frågeställning	2
2	Metod	2
2.1	Metoddiskussion	2
2.2	Validitet och Reliabilitet	4
3	Permakultur Stjärnsund	5
4	Hållbar Utveckling	5
4.1	Our Common Future	5
4.2	De tre avbildningarna av hållbarhet.....	5
4.3	Det naturliga steget.....	6
4.4	Stockholm Resilience och de planetära gränserna	8
4.5	A Prosperous Way Down.....	8
4.6	Sustainable Development Goals.....	10
5	Andra studier av hållbara byar och samhällen.....	11
5.1	Arbetsätt och karaktärsdrag för ett hållbart samhälle	11
5.2	De viktigaste attributen och karaktärsdragen.....	11
5.2.1	Den sociala aspekten.....	11
5.2.2	Anti-konsumerism	12
5.2.3	En känsla av ett större ansvar	12
5.2.4	Delande och Lärande.....	12
5.2.5	Förändring underifrån	12
5.2.6	Permakulturen.....	12
5.2.7	Helhetsyn	13
5.3	Hur ser framtiden ut?	13
6	Sammanfattning av intervjuer.....	13
6.1	Bakgrund och roll i Permakultur Stjärnsund	13
6.2	Din egen uppfattning kring hur det är att vara medlem i organisationen	14
6.3	Din uppfattning av vad hållbarhet är	15
6.4	Our Common Future	15
6.5	De tre avbildningarna av Elliot	16
6.6	Det Naturliga Steget	17
6.7	Stockholm Resilience och de Planetära Gränserna.....	17
6.8	A Prosperous Way Down.....	18
6.9	Sustainable Development Goals.....	19

6.10	Vad är en hållbar by?.....	20
7	Analys	21
7.1	Permakultur Stjärnsund och synsätten för hållbarhet	21
7.1.1	Our Common Future.....	21
7.1.2	De tre avbildningarna av Elliot	21
7.1.3	Det Naturliga Steget	21
7.1.4	Stockholm Resilience Ceneter och de Planetära Gränserna	21
7.1.5	A Prosperous Way Down.....	22
7.1.6	Sustainable Development Goals.....	22
7.2	Permakultur Stjärnsund och andra studier om hållbara byar och samhällen.....	22
7.2.1	Arbetsätt och karaktärsdrag	22
7.2.2	Sociala.....	24
7.2.3	Anti-konsumerism	25
7.2.4	Större ansvar	25
7.2.5	Delande och lärande.....	25
7.2.6	Förändring underifrån	25
7.2.7	Permakultur	25
7.2.8	Helhetssyn	25
8	Diskussion.....	26
8.1	Metoden.....	26
8.2	Resultatet	27
9	Slutsats	32
9.1	Kan man utifrån det material som anskaffats identifiera byggstenar till en hållbar by?.....	32
9.2	Vilka byggstenar är det i så fall som går att identifiera?	32
10	Förslag till vidare forskning	33
	Referenser	34
	Bilaga 1, Frågeformulär	36

1 Inledning

Det finns många definitioner och idéer kring vad hållbarhet och hållbar utveckling är. Definitionerna beskriver begreppet i stora drag eftersom det är ett svårfångat begrepp. Begreppet fick en bredare spridning i en rapport från World Commission on Environment and Development (WCED) 1987 och i den beskriver man hållbar utveckling som ”*utveckling som tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov*” (WCED, 1987, s.41). På senare tid har man försökt fånga hållbarheten på högsta politiska nivå genom att skapa 17 hållbarhetsmål, kallade Sustainable Development Goals (SDG). Dessa mål är uppsatta av Förenta Nationerna (FN) och kommer ur deras Agenda 2030 för en hållbar utveckling. I denna agenda vill man ta världen på en hållbar och resilient väg. Man vill realisera de mänskliga rättigheterna för alla och integrerar de tre sfärerna av hållbarhet, nämligen ekologisk, social samt ekonomisk hållbarhet (FN, 2015).

De planetära gränserna som tagits fram av Stockholm Resilience Center (SRC), Det Naturliga Steget (DNS) samt de 17 hållbarhetsmålen bygger alla på att människan är en del av ett större system, jorden, och att vi måste leva i harmoni med den (FN, 2015; Robèrt et al., 2013; Steffen et al. 2015). Hållbar utveckling kräver en ändring av människors upplevelse av sig själva i världen, att vi är en del av ett större nät av relationer inom naturen men också inom samhället (Giddings et al., 2002). Karen T. Litfin (2014) har i en studie av 14 ekobyar runt om i världen försökt ta reda på hur man lever i harmoni med naturen. Hon inleder sin bok med att etablera vart vi står idag. Hon leder läsaren till förståelsen av vårt beroende till planeten och naturen. Hon fastnar för en specifik förklaring till vad ekobyar är. En beskrivning av dem som fröer till en framtid. Fröerna är människorna med nya idéer om hur vi ska leva, idéer som i dagens samhälle ses som opassande eftersom de inte går ihop med officiella och sanktionerade uppfattningar av verkligheten. Men fröerna kommer att mogna och bli mer och mer accepterade tills en ny världsbild etablerats, ett nytt paradig (Litfin, Karen T., 2014).

I en by i Dalarna, Stjärnsund, finns en organisation som fokuserar på utövandet av permakultur och som nyligen fått uppmärksamhet i en programserie från Sveriges Television (SVT) som heter Kalles Sex Liv. I detta program prövade programledaren alternativa livsstilar och denna studie har tagit inspiration från serien som varit en bidragande orsak till valet av organisationen som studieobjekt. I avsnittet visas en livsstil med närmare koppling till naturen och ett enklare liv som i många hänseenden är en protest mot det nuvarande samhället. Organisationen heter Permakultur Stjärnsund (PS) och liknar en ekoby i upplägget men agerar mer som en infiltratör och inspiratör i det vanliga samhället. De arrangerar kurser och representerar ett nytt sätt att tänka i hur man kan leva mer med naturen istället för emot den. TV-programmet i sig undersöker nya livsstilar och är en representant för frustrationen som många känner för den nuvarande samhällsapparaten. Det finns en önskan att hitta något bättre.

Vi vill leva mer hållbara liv. Men hur lever man mer hållbart? Denna studie vill bryta ner begreppet hållbarhet och försöka hitta startlinjen för samhällsförändringen som krävs. Den vill söka reda på vad det finns för byggstenar för att skapa en hållbar by.

1.1 Syfte

Att förbättra förståelsen för hur ett hållbart levnadssätt byggs upp genom att försöka identifiera byggstenar till utvecklandet av hållbara byar.

1.2 Frågeställning

1. *Kan man utifrån det material som anskaffats identifiera byggstenar till en hållbar by?*
2. *Vilka byggstenar är det i så fall som går att identifiera?*

2 Metod

Fallstudien utgjordes av föreningen Permakultur Stjärnsund och informationen från den kompletterades genom att jämföra med andra studier för liknande livsstilar samt sex synsätt på begreppet hållbarhet.

Fallstudien fokuserade på fyra intervjuer som valdes ut slumpmässigt först via vidareskick av mailförfrågan till alla i föreningen och sedan genom en snöbollseffekt där en kontakt föreslog andra kontakter. En svarade ja via mail och en träffades på plats genom slump och denne förmedlade två andra kontakter. Alla intervjuobjekt blev tillskickade ett förutbestämt frågeformulär via mail, se bilaga 1. Utöver frågorna och informationen i formuläret så lades det till en avslutande fråga på plats: Om du skulle nämna tre attribut för en hållbar by, vilka skulle det vara då? Intervjuerna spelades in via ljudupptagning från telefonen. Inspelningen avlyssnades i efterhand för framtagande av den information som ansågs viktig för studien.

Denna studie har delats upp i tre delar. En del är en jämförelse mellan fallet och ett antal synsätt på begreppet hållbarhet. En andra del är jämförelsen mellan andra undersökningar kring vad en hållbar by eller liknande är och fallet. I diskussionen ska sedan dessa två delar i sig jämföras för att svara på frågeställningen.

I sökandet efter information om hur man tolkar hållbara byar/samhällen/organisationer så har ingången varit att hitta attribut och karaktärsdrag eller liknande. De källor med tydligaste uttryck för attribut som karaktäriserar dem har använts. Dessutom eftersöktes en spridning på typer av hållbara byar/samhällen/organisationer. Användandet av dessa två (attribut och karaktärsdrag) ord har försökt hållas till sammanhang som relaterar till andra undersökningar av hållbara byar/samhällen/organisationer.

I all hantering och analysering av källor och intervjuer så har syftet varit att vara så objektiv som möjligt.

2.1 Metoddiskussion

Föreningen PS användes för att få insyn i hur det är att leva ett mer hållbart liv. De valdes ut för att man inom föreningen hade en större organisation med kurser och uttalad önskan att påverka omgivningen. Detta ansågs viktigt för tillförlitligheten jämfört med vanliga ekobyar. Vanliga ekobyar utan kurser eller vilja att släppa in människor utanför sin egen sfär ansågs

kunna ge ett mindre seriöst intryck. Första tanken var att använda sig av en större organisation som Findhorn Foundation i Skottland men det ansågs orealistiskt med tanke på avstånd och denna studie vill också undvika allt för spirituella organisationer, vilket den organisationen anses vara. Den spirituella delen ville också undvikas på grund av ett oseriöst intryck. Jag fick höra talas om PS via SVT-programmet och tyckte att föreningen passade bra in i den ram jag satt upp för hållbara by-organisationer intressanta för närmare studier.

I fallstudien är intervjuerna viktiga. Jag ville besöka platsen och intervjua personer ansikte mot ansikte för att få en så bra kontakt med människorna som möjligt. Ljudupptagningarna ansågs underlätta intervjun då fullt fokus kunde läggas för ställande av motfrågor. De ansågs också underlätta analysen av svaren då fullt fokus kunde läggas på att analysera svaren.

Uppdelningen av studien i tre delar gjordes för att förenkla undersökningen av materialet. Eftersom begreppet hållbarhet är så svårdefinierat så användes sex olika synsätt som representation av det. Definitionen från WCED i rapporten *Our Common Future* är så kort och enkel. Den lades till för att den lade grunden för många andra definitioner av hållbar utveckling och erbjuder en bra ingång i begreppet både för läsaren och för de som ska intervjua. Det andra synsättet kommer från en bok skriven av Jennifer A. Elliot (2014), *An Introduction to Sustainable Development*. I denna presenteras tre vanliga sätt att gestalta hållbarhet. Dessa enkla visuella bilder anses gångbara just för att de är vanliga. Det tredje valet är ett väl etablerat arbetssätt från DNS med enkla principer som erbjuder en insyn i hur många arbetar mot hållbarhet i företag och organisationer. Från SRC kommer PG som har blivit välkända sedan 2009 genom media och som tagits fram av ett brett lag forskare. Gränserna kändisskap och popularitet i media sätter de intervjuades svar i ett mer populärvetenskapligt perspektiv. Den femte källan är mindre känd. Det är paret Odum som skrivit en framtidsvision som visar en bild som kan anses vara mer lik den som ekobyar och liknande står för. Det sista synsättet kommer från FN och det är SDG. Dessa mål som världen ska arbeta med för att nå en mer hållbar framtid är intressanta just för att de är vad som används på högsta nivå.

För att få en mindre nischad inriktning mot vanligt förekommande organisationer som ekobyar så har andra studier med liknande preferenser sökts i valet av andra undersökningar för hållbara byar/samhällen/organisationer.

I valet av forskningsstrategi förefaller det lämpligt att använda sig av fallstudie-metoden. Detta val grundar sig på de förslag som Yin (2007) ger. Han beskriver fallstudien som en lämplig metod att använda vid syftet att bidra till den samlade kunskapen inom bl.a. gruppmissiga, sociala och organisatoriska företeelser. Detta stämmer väl in på studiens undersökning av organisationen PS samt dess syfte att finna byggstenar för att organisera en hållbar by. Han skriver också att fallstudier är lämpliga att tillämpa vid hur- och varför- frågor (Yin, 2007). Fallstudien ska söka svar på hur medlemmarna ser på livet i organisationen.

Som alternativ till denna forskningsstrategi nämner Yin (2007) även experiment, surveyundersökningar, livsberättelser, analys av källmaterial samt historiska studier. Han listar tre situationer relevanta för användningen av olika strategier, se tabell 1.

Strategi	Typ av forskningsfråga	Krävs det en kontroll av beteendet?	Fokus på aktuella händelser
Experiment	Hur, varför?	Ja	Ja
Survey	Vilka, vad, var, hur många, hur mycket?	Nej	Ja
Analys av källor	Vilka, vad, var, hur många, hur mycket?	Nej	Ja/nej
Historisk studie	Hur, varför?	Nej	Nej
Fallstudie	Hur, varför?	Nej	Ja

Tabell 1: Relevanta strategier för olika forskningsfrågor (Efter Yin, 2007)

Det krävs ingen kontroll av beteende för denna studie så experiment faller bort. Händelser, som är sista situationen, är inget som denna studie kommer ta upp. En survey bedömdes vara orimlig i hänsyn till tidsrymd och den ytliga information som i så fall skulle insamlas. En historisk studie är inte förenlig med syftet och frågeställningen då den inte sätter fokus på aktuella händelser. Genom analys av källor kompletteras studien för att ta reda på vilka byggstenar som kan identifieras. Utifrån det material som Yin (2007) presenterar ovan bedöms en fallstudie samt analys av källor vara rätt strategi för att söka svar på frågeställningen.

2.2 Validitet och Reliabilitet

För att säkerställa en viss kvalitet på studien så har den utgått från vissa moment. Ett moment är begreppsvaliditeten. Detta moment innebär användandet av flera källor för att stärka den data som framtas. I detta fall är synsätten på hållbarhet och jämförelsen med andra liknande undersökningar över vad en hållbar by är stärkande av begreppsvaliditeten. Dessa ska försöka formulera en beviskedja. För att stärka den interna validiteten så har jämföranden i analysen av data gjorts för att hitta samband och bygga upp förklaringen. Den externa validiteten ska undersöka kopplingarna till andra fall utöver det aktuella och även i detta fall ger de andra vetenskapliga undersökningarna kring ämnet hållbar by förankring. Det ger förankring kring eventuella generaliseringar bland liknande samhällen. Det sista momentet är reliabilitet. Reliabiliteten innebär att en annan forskare ska kunna replikera undersökningen i största möjliga mån. I detta fall är själva metodförklaringen viktig för att informera om tillvägagångssättet. För att ytterligare stärka denna del så har frågorna som de intervjuade skulle svara på också gjorts lättillgängliga så att en efterföljning är möjlig i det hänseendet (Yin, 2007).

3 Permakultur Stjärnsund

Denna organisation är främst ett nätverk av verksamheter och projekt samlade runt ett samhälle som heter Stjärnsund. Livet kretsar kring samverkan i olika frågor kring ekologisk landsbygd, visningsträdgårdar, forskningsplatser samt kurser i tiny-houses, permakultur och skogsträdgård m.m. Den startade 2013 som ett projekt med finansiellt stöd från LEADER för hållbar landsbygdsutveckling. I december 2014 startades föreningen. De vill fortsätta utvecklas i engagerandet och involverandet med boende, besökare och företagare i området samt genom inspirerande och utbildande om möjligheter med permakultur. Det som existerar idag i och runt byn är en samåkningsgrupp, offentligt permakulturbibliotek, ekologiskt café, lokal valuta och ett lokalt klimatkompensations-projekt är i uppstart (Permakultur Stjärnsund, 2018).

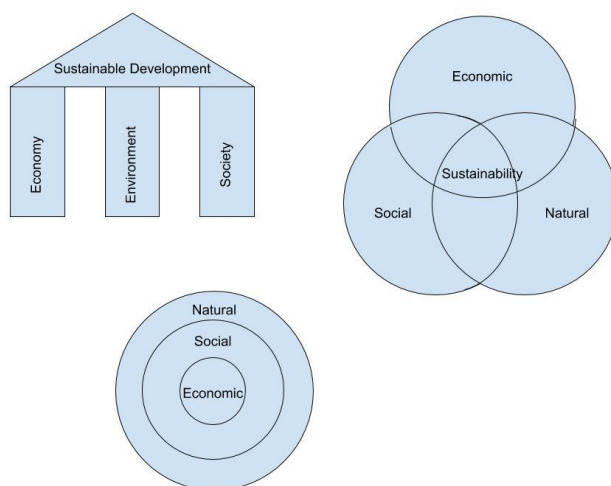
4 Hållbar Utveckling

4.1 Our Common Future

En av de mest betydelsefulla definitionerna gjordes i en rapport från WCED (Elliot, 2013). Den hette *Our Common Future* och beskrev hållbar utveckling som “*utveckling som tillgodoser dagens behov utan att äventyra för framtida generationer att tillgodose sina behov*” (WCED, 1987, s.41). Detta la basen för vidare definieringar av begreppet (Elliot, 2013).

4.2 De tre avbildningarna av hållbarhet

Elliot (2013) beskriver tre vanliga sätt att rama in hållbar utveckling på, se figur 1.

Figur 1: Tre illustrationer av hållbarhet som visar vanliga sätt att uttrycka hållbarhet på (Illustration utifrån Elliot, 2013)

Den första bilden är en bild av ett tempel med tre pelare som stödjer taket, hållbar utveckling. Denna inramning lägger sin tonvikt vid att tänka på alla tre aspekter tillsammans och likvärdigt (holistiskt) för att stötta en hållbar utveckling (Elliot, 2013).

En andra bild visar tre cirklar som går in i varandra och bildar en gemensam mittpunkt, ett område som cirklarna delar gemensamt. De tre cirklarna representerar återigen ekonomin, sociala och naturen. Den gemensamma mittpunkten representerar hållbarhet. I denna bild lägger man vikt i att visa sammanlänknngen av de tre sfärerna. Man visar behovet av att integrera alla delar för att skapa hållbarhet och man visar att det krävs uppoffringar från alla håll för att nå dit. Den visar också den ohållbara värld som vi lever i idag, eftersom hållbarheten i mitten är mindre än de delar av cirklarna som inte delar utrymme med andra. Dock lyfter den bilden att alla sfärer gynnas av en hållbar värld. Denna avbildning visar också möjligheten att utöka området som innebär hållbarhet (Elliot, 2013).

Den tredje och sista bilden formar en måltavla som beskriver vad hållbarhet innebär. I den yttersta cirkeln av måltavlan ligger naturen, vilket visar på att de andra två sfärerna är beroende av, och måste hålla sig inom ramarna för, vad naturen kan uppehålla. Den andra cirkeln är den sociala medan centrum är ekonomisk. Alltså är de ekonomiska aspekterna också beroende av de sociala ramarna (Elliot, 2013).

4.3 Det naturliga steget

DNS beskriver fyra system-principer som tagits fram av ett antal forskare. Med hjälp av dessa principer så kan det gemensamma arbetet mot en hållbar framtid påbörjas. Principerna lyder som följer (Robèrt et al., 2013):

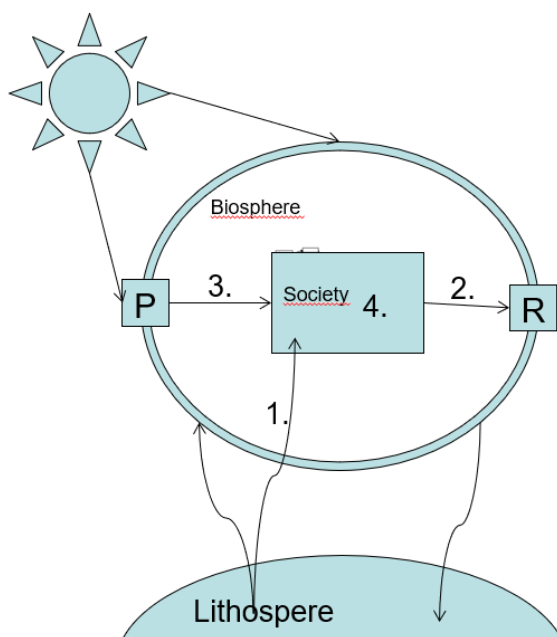
"I ett hållbart samhälle så är inte naturen utsatt för systematisk ökning av...

1. *Koncentrationer av substanser extraherade från jordens skorpa (1)*
2. *Koncentrationer av substanser skapade av samhället (2)*
3. *Degraderingen genom fysiska medel (3)*

...och i det samhället...

4. *Är människor inte utsatta för förhållanden som underminerar deras möjligheter att uppnå sina behov. (4)" – (s.51)*

Dessa principer placeras in i jordens system enligt figur 2.

Figur 2: Samhällets ohållbara effekter på biosfären (Illustration utifrån Robèrt et al., 2013)

Den första principen kräver att man använder mer av material från litosfären som finns i större överflöd istället för mineraler som är mindre vanliga. Det kräver också att man använder mineralerna på ett effektivt sätt och att vi systematiskt minskar människans beroende av de fossila bränslena. *Den andra principen* innebär att man ska byta ut de ämnen som är onaturliga och ihållande mot ämnen som finns i normal mängd samt som bryts ner på ett enklare sätt av naturen. *Den tredje principen* handlar om att hantera modifieringar av naturen med försiktighet. Man ska ta resurser från välhanterade ekosystem. Det ska finnas en strävan efter att använda resurserna och land på det mest produktiva och effektivaste sättet. *Den fjärde, och sista, principen* innebär att man ska ändra på beteenden som hindrar människor från att nå sina behov, både i nutid och framtid (Robèrt et al., 2013).

Det naturliga steget har också utvecklat något som kallas för Ramverket För Strategisk Hållbar Utveckling, även kallat The Framework for Strategic Sustainable Development (FSSD) vilket är det namn jag kommer använda mig av då det är det etablerade namnet. Det bygger på Jorden som ett system inom vilken ett antal villkor kan placeras, villkor som de fyra hållbarhetsprinciperna är baserade på. Villkoren är som följer:

- *Lagen om bevarande av energi och materia (termodynamikens första lag)*
- *Alla spontana processer avger, oåterkalleligt, energi (andra lagen av termodynamik)*
- *Materiellt värde är koncentration, struktur och renhet*
- *Fotosyntes är den primära producenten i systemet*
- *Människan är en social art*

Att förstå dessa principer ger en grundläggande förståelse för systemet jorden (Robèrt et al., 2013).

FSSD använder något som kallas för fem-nivåramverket, eller The Five Level Framework (FLF). I detta ramverk ingår olika nivåer av ageranden. Det finns olika sätt att använda ramverket på och för att anpassa till denna fallstudie så har appliceringsmodellen för en organisation valts för att beskriva ramverket. Det börjar med *systemnivån* där man placerar organisationen i systemet och använder sig av de villkor som satts upp inom det. Detta skapar förståelse för den utmaning som organisationen står inför. Andra steget är upprättande av mål och vision, kallat *succénivån*. Här ska man ha eliminerat organisationens påverkan och brytande av system-principerna och hålla sig inom dem. Tredje nivån kallas för *strateginivån*. Här använder man en metod som kallas backcasting för att se vilka strategier man ska använda sig av för att prioritera vilka handlingar man ska ta för att jobba mot målen och visionen. I denna process använder man sig av tre prioriteringsfrågor:

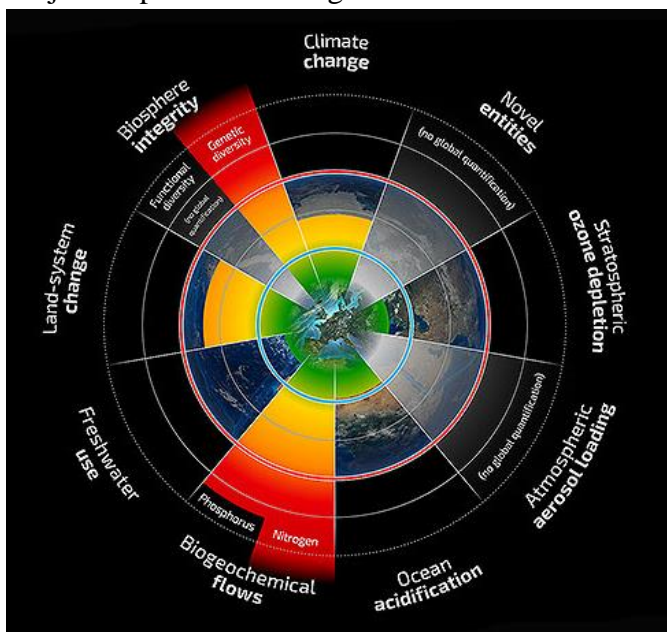
1. Tar denna handling oss i rätt riktning relaterat till de fyra systemprinciperna?
2. Erbjuder denna handling en flexibel plattform för framtida förbättringar?
3. Ger handlingen tillräckligt med avkastning gentemot investeringen för att ytterligare katalysera processen?

I nästa nivå, *handlingsnivån*, sätter man upp handlingar man ska ta. Den sista nivån, *verktygsnivån*, ska undersöka vilka verktyg man kan använda för att hjälpa organisationen i de steg de tar mot visionen och målen (Robèrt et al., 2013).

4.4 Stockholm Resilience och de planetära gränserna

SRC är ett internationellt center för excellens inom resiliens- och hållbarhetsvetenskap. Det bildades 2007 och har utvecklats till att bli en världsledande enhet för bemötande av de komplexa utmaningarna som möter mänskligheten. De menar att det är viktigt att inte se biosfären och naturen som något separat från samhället. De menar att naturen och biosfären är sammanlänkade i det socio-ekologiska systemet som de refererar till. Vi måste inse att utveckling inte kan fortsätta utan förståelse för vilken roll som naturen spelar i vår överlevnad och vårt välmående (Steffen et al., 2015; Stockholm Resilience Center, u.å.)

PG som tagits fram av ett antal kända forskare ska enligt SRC fungera som ett ramverk inom vilket människan kan verka säkert. Dessa nio gränser som man lagt fram bör inte korsas om man inte vill förändra människans boendemiljö som är mycket mindre gästvänlig än dagens miljö. PG presenteras i figur 3.

Figur 3: De nio planetära gränserna på engelska. Är systemet inom den innersta cirkeln så är det innanför gränsen, är systemet i den mellersta cirkeln så har man överträtt gränsen men kan fortfarande vända trenden, är man utanför den cirkeln så inträder vi i okända och möjligen oåterkalleliga processer (Credit: Pharand-Deschênes, F., 2015. *Globaia* via Stockholm Resilience Center)

PG fungerar som hjälp för beslutsfattare genom att definiera dessa gränser men de säger inte hur det mänskliga samhället ska utvecklas menar man (Steffen et al., 2015).

4.5 A Prosperous Way Down

Paret Odum beskriver hur den moderna världen blir hållbar när en degradering sker, en nedgång till att leva ett bättre liv med krav på mindre. Författarna börjar vid globala strukturer och arbetar långsamt ner till mer detaljerade nivåer av framtidens samhälle. De är förespråkare av systemtänkandet och det är utifrån tidigare studier om system och deras tillväxtpulsering som deras bok utgår ifrån. Dessa studier visar att systemen följer principer av

energi, material och information. Med dessa verktyg visualiserar de det framtida samhället (Odum & Odum, 2001).

I ett systemperspektiv har människornas moderna ekonomi förändrat och stör de geologiska flöden som tidigare styrde jordens återanvändning av resurser. De menar att den nuvarande ekonomiska aktiviteten leder till miljöförstöringar och degradering av jordens naturliga system, av vilka vi lever på. Detta leder till en minskning av jordens kapacitet att hålla människan vid liv. En bättre symbios med naturens energibudget krävs för att ett hållbart samhälle ska fungera. Det är grunden i författarnas visualisering (Odum & Odum, 2001).

I samhället som växer fram kommer en decentraliserad värld vara rådande. En mindre mängd tillgänglig energi kommer vara tillgänglig i världen vilket gör att energi-prioriteringar måste göras samt en förbättrad resurshantering. Ett effektivare samhälle tar vid med livskvalité som mätaren av framsteg och en mentalitet av att nedgång är bättre. Tilltron till varandra håller ihop samhället istället för stora militära resurser, även om stora organisationer ändå kommer att kunna hålla militära resurser, men då främst i fredsbevarande syfte i skydd mot terrorism eller små dispyter. Precis som fröer kapslar in sin nya genetiska kod så måste människan bevara sin information för kommande generationer. En stor mängd energi kommer gå åt till att bevara och lära ut information som vi fått med oss under utvecklingen. Även medicinsk utveckling kommer behöva prioriteras (Odum & Odum, 2001)

Vi kommer att kunna återanvända mycket av det som lämnas av den tidigare civilisationen, hotell kan göras om till bostäder t.ex. eftersom det konsumtionssamhälle som berikade delar av befolkningen till att kunna slösa bort energi på semestrande försvinner. Ett utökat samarbete mellan aktörer, regioner och länder är nödvändigt för att effektivisera användandet av resurser och energi (Odum & Odum, 2001).

Vårt samhälle blir till ett lågenergi-jordbrukssamhälle med rotationsbruk som främst går runt på förnyelsebar energi som vattenkraft och trä samt diverse förnyelsebara matresurser. Samhället kommer att leva utifrån de ekologiska ramarna som jorden och dess regioner dikterar. Regioner, byar och städer kommer att vara uppbyggda så att effektiva transportsystem byggs in. Detta blir slutet på bil-eran och cykeln tar vid samt kollektivtrafik. Bilar finns kvar men de delas i bilpooler mellan boende i ett område och används vid nödfall. Samhället har inte råd att ta hand om specialfall som handikappade så ett ökat inslag av naturligt urval kommer ske, de som är starkast och bäst anpassade klarar sig. Äldre, nuvarande pensionärer, kan behöva jobba deltid. Samtidigt är denna framtidsvärld mindre centrerad kring arbete, det finns mer tid för sociala interaktioner, framförallt med de i grannskapet. När familjerna minskar under nedgången så kommer andra sociala associationer att växa, så som större släktkretsar som man umgås med eller samboende med vänner. Detta skapar en ökad känsla för att dela. En hierarki av ålder, utbildningsnivå och erfarenhet inom familjer och vänskapskretsar kan komma att bildas, ofta i en överenskommen fördelning av ansvar inom olika områden (Odum & Odum, 2001).

Städerna sprids ut på landsbygden, tillsammans med en stor mängd av befolkningen, där ett tydligare beroendeförhållande till jordbruket blir synligt. En visualisering av detta kan göras i formandet av en åttkant med staden i mitten och byar i hörnen av figuren. Transportsystem går in till staden från varje by och mellan grannbyarna, dessa vägar kan markeras in som linjer mellan de olika samhällscentrumen. Staden i mitten samlar upp och lagrar information både från byarna och från vår tidigare historia. Med den information de har så infinner sig naturligt banker, skolor och universitet samt de styrande organen här. Den information de har sprids ut till de olika byarna för effektivisering och förbättring, styrning och allmän information etc. av de mindre samhällena. Byarna består av affärer och andra samhällsstrukturer som gör dem mer eller mindre självgående samt bostäder till de som arbetar. Runt byarna finns jordbruket, som i allt högre grad använder naturliga tjänster för att driva det, och naturmiljöer som ska föda samhället och erbjuda rekreation samt systemtjänster för invånare och by (Odum & Odum, 2001).

4.6 Sustainable Development Goals

SDG är 17 uppsatta mål utifrån Agenda 2030 för hållbar utveckling. Agendan är en handlingsplan för människor, planet och framgång. De 17 Hållbarhetsmålen tar sikte på att ge alla tillgång till de mänskliga rättigheterna, ge jämställdhet mellan könen och bemyndiga alla kvinnor och flickor i världen. Målen är integrerade och odelbara samt balanserar de tre sfärerna av hållbarhet: natur, sociala och ekonomin. Dessa mål ska stimulera till handling de kommande 15 åren efter det att de började gälla den 1 januari 2016. De vill att social-, ekonomisk- och teknologisk utveckling ska ske i harmoni med naturen. De vill skydda naturen från nedbrytning genom hållbar konsumtion och produktion, hållbar hantering av naturresurser samt omedelbar handling mot klimatförändringarna så att behoven för både nuvarande och kommande generationer kan tillgodoses (FN, 2015). En illustration av hållbarhetsmålen kan ses i figur 4.

Figur 4: De 17 hållbarhetsmålen (FN, u.å.)

5 Andra studier av hållbara byar och samhällen

De olika synsätten på hållbarhet som presenterats är alla väldigt stora bilder av begreppet medan denna del ska representera den mer handgripliga konkretare bilden. Vad har man kommit fram till i undersökandet av ekobyar och andra sätt att se på hållbara samhällen?

5.1 Arbetssätt och karaktärsdrag för ett hållbart samhälle

Heifer International har mer än 60 års erfarenhet i byggandet av hållbara samhällen och James de Vries (2011) sammanfattar deras uppfattning av hur ett hållbart samhälle kan byggas. Han menar att samhällen och människor kan ses med fem nyanser som är oskiljaktiga delar av en helhet. Det är det fysiska välbefindandet som baseras på näring, inkomst, vatten och medicin etc., det mentala tillståndet som innefattar kunskap och färdigheter, den sociala aspekten som bygger på välmående i relationer gruppvis och personligen, den spirituella delen är människans uppfattning om sig själv och det översinnliga och den sista delen är att vi alla är en integrerad del av naturen och därför beroende av den (De Vries, 2011).

Forno & Graziano (2014) som undersökt något de benämner Sustainable Community Movement Organisations (SCMO), Hållbara samhälls-organisationer eller rörelser, får i sin undersökning, fram några karaktärsdrag på SCMO's. De har först och främst en stark kritik till materialism och konsumtion, de har ett intresse i utvecklandet av småskaliga produktioner, småskaligt användande av naturmaterial samt utvecklandet av småskaligt hantverk. De menar också att de inte är särskilt trångsynta, att de stödjer lokala producenter och/eller samhällsprojekt men är också oroliga över den transnationella distributionen av rikedom och livsmöjligheter. Vidare menar han att de försöker gå bortom den kapitalistiska uppsättningen genom uppmuntrandet av fortsatta och direkta relationer mellan producenter och konsument, primärt kring sociala relationer. Detta följer han upp när han nämner nästa karaktärsdrag, den utbredda ömsesidiga solidariteten mellan alla. Dessutom menar han att alla dessa karaktärsdrag underhåller generellt strategier och utövande baserade på nätverkande, informationsdelande, medvetandegörande, utbildning samt lobbyverksamhet på lokal nivå (Forno & Graziano, 2014).

5.2 De viktigaste attributen och karaktärsdragen

I litteraturstudien över andra undersökningar inom ämnet så har ett antal attribut och karaktärsdrag blivit synliga, dessa presenteras här nedan.

5.2.1 Den sociala aspekten

En genomgående återkommande aspekt i denna litteraturstudie är den sociala aspekten. Bildandet av socialt kapital var viktigt bland de hållbara by-organisationerna och var den största upptäckten i hans studie menar Urrehman (2008). Sullivan (2008) skriver att det är en nyckel-drivkraft som drar människor till ekobyar eftersom man där får stöttning i en grupp man delar syfte med. Denna självuppfyllande sociala struktur menar Litfin (2014) grundar sig på tillit och ömsesidighet. Den sociala aspekten tycks vara grunden för byggandet av hållbara samhällen och fungerar som en bas för ekologisk hållbarhet (Urrehman, 2008; Litfin, 2014;

De Vries, 2011; Forno & Graziano, 2014.). Forno & Graziano (2014) menar att i SCMO's är ekonomiskt utbyte snarare en bieffekt av de sociala utbytena.

5.2.2 Anti-konsumerism

Konsumtionssamhället ses som en del av kärn-problemet bland ekobyarna och man lyckas minimera sin delaktighet i den globala ekonomin och har därför en lägre inkomst än många andra men trots det tycker man att man lever ett rikt liv, ett liv i överflöd (Litfin, 2014). Sullivan (2008) nämner också konsumerandet som en viktig del av det krisande samhället och anledningen till varför människor söker sig till ekobyar. Detta är också den största drivkraften hos SCMO's (Forno & Graziano, 2014).

5.2.3 En känsla av ett större ansvar

En annan egenhet med ekobyar tycks vara invånarnas känsla av att det finns ett större ansvar i människans liv, ett ansvar att ta hand om landet/naturen (Van Schyndel, 2008; Litfin, 2014.). Många människor ser de globala miljötrenderna närma sig en krispunkt och vill ändra på sina vanor och dras därför idag till livet i en ekoby (Litfin, 2014; Sullivan, 2008). En närmare kontakt med naturen och en större känsla av sig själva och människans roll i det stora är viktiga attribut i byggandet av hållbara samhällen menar De Vries (2011).

5.2.4 Delande och Lärande

Ekobyar och SCMO's är väldigt olika på grund av olika kulturer, skala m.m. men det hindrar dem inte från att hjälpa varandra. Litfin (2014) menar att grundprincipen för ekobyar är delandet. Man delar allt i ekobyarna, det handlar om resurser, land, boendeyta m.m. Detta tar Forno & Graziano (2014) upp som en grund i SCMO's där strategier och utövande av nätverkande, informationsdelande, utbildning etc. bygger organisationerna. Just lärandet, en stor del av delandet, är något som Litfin (2014) menar är av större intresse i ekobyarna än bekvämligheten och säkerhet, hon använder uttrycket "*levande laboratorier*" (Litfin, 2014, s18). De Vries (2011) menar att just kunskap och färdigheterna hos människorna är en viktig del i utvecklandet av ett hållbart samhälle.

5.2.5 Förändring underifrån

Invånarna i ekobyarna tror att förändringen av samhället måste komma underifrån och inte från politiker (Litfin, 2014). Detta är något som Forno & Graziano (2014) menar går hand i hand med SCMO's, oavsett om de jobbar på global eller lokal skala.

5.2.6 Permakulturen

Litfin (2014) ser permakultur som den populäraste källan till ekologisk insikt bland ekobyarna och menar därför att detta är en bra start i uppbyggandet av ett hållbart samhälle. De 12 principerna inom permakultur ger riktlinjer för hur vi ska leva inom naturens gränser. De stödjer också social förändring från grunden med hjälp av naturens principer. Dock menar hon att de inte ensamma kan stå för vad ett hållbart samhälle är, de är lite för komplexa (Litfin, 2014).

5.2.7 Helhetssyn

Något som Litfin (2014) och De Vries (2011) är överens om är att helhetssynen är viktig i byggandet av hållbara samhällen, allting hänger ihop, förändra en aspekt och resten av aspekterna kommer också att förändras.

5.3 Hur ser framtiden ut?

Ekobyar, påstår Van Schyndel (2008), presenterar ett nytt paradig med en större förståelse för relationen till naturen. Litfin (2014) talar, på ett liknande sätt, om dem som pionjärer för utvecklingen, ledare för en ”*livskraftig*” (Litfin, 2014, s19) framtid. Forno & Graziano (2014) hänvisar till Castells, Caraca & Cardoso (2012) och menar att SCMO´s växer, fler och fler intressenter involveras, och att dessa organisationer, av vilka ekobyar är en del av, är en del av framtiden och kommer troligen att expandera i en nära framtid.

Litfin (2014) menar också att ekobyar inte är lösningen på mänsklighetens problem men att det är en del av svaret. Sullivan (2008) skriver på ett liknande sätt hur ekoby livet inte är för alla. Detta eftersom det moderna livet ger dig kontroll över dig själv, du bestämmer över ditt liv, medan det i ekobyarna existerar ett kollektiv-tänk som man inte är van vid (Sullivan, 2008).

6 Sammanfattning av intervjuer

6.1 Bakgrund och roll i Permakultur Stjärnsund

David

David var en av dem som grundade PS. Han arbetar i organisationen med bidrag, trädgård, volontärer, workshopledare och är allmän uppfinnarjocke som han uttrycker det. David föddes i Stockholm men växte upp 12 år i USA i ett litet religiöst samhälle. År 2000 kom han tillbaka till Sverige och blev webbutvecklare, han menar att han alltid har jobbat åt sig själv. Han har rest runt hela gymnasietiden och pluggade då på distans, detta gav honom en bred förståelse för världen. Hans främsta verktyg för utbildning har varit google, youtube samt människor.

Annevi

Annevi har en utbildning i miljövetenskap, har arbetat som biståndsarbetare och med livscykelanalyser i industrin. Detta innebar mycket jobb framför datorn och att det var ensamt som miljöperson. Hon hamnade i projektet som en av grundarna efter att hon nyligen gått en permakulturskurs med en annan grundare. Hon ville lära sig arbeta från scratch med miljöfrågorna, jobba jordnära och med sig själv utan att kämpa mot företag.

Martin

Martin har haft naturkontakt i uppväxten, är politisk vänster, har läst ekologi och solidaritet och varit trädgårdsmästare. Han kom hit för möjligheten till försörjning för kurser och för att det är spännande med permakultur. Han har en skogsträdgård och håller kurser om den och permakultur för föreningen.

Kenny

Kenny förklarar att han har en allt i allo roll och just nu försöker han hjälpa till att anförskaffa mer mark till byn, han bygger solceller, rekryterar och organiserar volontärer m.m. Han började som volontär själv för två år sedan och kom tillbaka. Han kom hit då efter att ha varit arbetsledare över vindkraften i Skellefteå där han gick in i väggen. Han hade tittat på alternativa levnadssätt tidigare och hamnade nu i PS.

6.2 Din egen uppfattning kring hur det är att vara medlem i organisationen

David

David menar att platsen han lever på idag ger honom mer rum och natur, *”en plats för själen att vandra runt med ögonen”*. Han menar att höga naturvärden är viktigt för honom samt sällskap och sociala förhållanden, han vill att det ska kännas öppet. Nackdelarna med platsen är att det finns höga kulturvärden som gör att man inte får allt för stor frihet för kreativiteten och utveckling. Enligt honom är PS lokal produktion istället för konsumtion, att leva så hållbart som möjligt med de resurser de har att tillgå samt kan bygga upp både för sig själva och för framtiden.

Annevi

Hon tycker *”det är fantastiskt att vara så nära naturen, grönsakerna och skogen”*. Det kan vara intensivt på somrarna med mycket volontärer och rörelse vilket ger lite tid för en själv men det mesta är positivt. Hon säger att PS är en förening som samarbetar med olika saker men det är också en sammansättning av olika entreprenörer och företag.

Martin

De bor lite utanför själva samhället men han tycker att det känns skönt att vara på en plats där man får känna sig normal fast man inte är som genomsnittsmedborgaren i syn på konsumtion och standard, vad som är viktigt i livet. Han menar att det är samhörighet till platsen och människorna som är viktigt, *”känslan av att leva i ett ekologiskt sammanhang där jag lever mitt liv, där jag tar ansvar hur mitt liv påverkar ekologin”*. Han tycker också att det är skönt att få lite större socialt inslag utanför PS då han jobbar i Hedemora. Han tycker PS står för ett stödande och utforskande av hållbara sätt att leva.

Kenny

”Det är ett litet paradiset”, menar Kenny, att leva här. Det är en populär plats så det kan vara svårt att finna plats att bo på. Han tycker det känns som att man alltid måste trampa någon på tå för att få något gjort utanför boxen på grund av alla kulturskatter. *”De största fördelarna med livet här är människorna”* säger Kenny, *”att lära sig olika kreativa idéer från varandra, alla är som små trollkarlar i sin genre”*. Han menar att det alltid finns något nytt att lära sig, det känns tryggt och det är lite drama. Han tycker att det är allas engagemang och alla projekt samt utvecklingen som är PS, det känns som att det är något som startat här, något som kommer växa.

6.3 Din uppfattning av vad hållbarhet är

David

Hållbarhet enligt David är en jämn konsumtion utan att utarma den sfär man rör sig i. Han vill bygga så att samhället är regenerativt och resursuppbyggande. Han anser själv att han lever ganska hållbart men eftersom han inte vill koppla bort sig från samhället och utvecklingen som sker där så blir han aldrig fullt hållbar menar han.

Annevi

Hållbarhet för Annevi är att människor, djur, insekter har samma möjligheter att leva bra både nu och i framtiden. Det är inte bara att överleva, man ska må bra också. Hon tycker inte att hon lever hållbart nu men hon lever bättre än förut i och med odlingen och ett tankesätt om att försöka minska förbrukningen. Hon lever med en man från Australien så det blir nån flygresa ändå. Men hon menar att man lever i ett system som gör att man omöjligt kan vara hållbar.

Martin

För Martin handlar hållbarhet om att ta ansvar för hur vi lever och inte bara upprätthålla det som det är nu. Han tycker man ska sträva efter att ha ett resursuppbyggande där vi inverkar positivt på ekologiska processer. Han menar att denna idé utgår från en känsla av att allt hänger ihop, att det finns något större att ta ansvar för och förståelse för ekologin, samspelet med plats och organismer. Han tycker han lever delvist hållbart, bilkörandet är dåligt men odlandet är bra, där de klarar sig matmässigt och inte bidrar så mycket till konsumtionen.

Kenny

Hållbarhet för Kenny är fint, en jättebra idé att inte överbruka resurser. Han tycker vi måste satsa på regenerativa system, att hållbarhet bara handlar om att hålla oss flytande just nu. Han har fått dessa uppfattningar från engagemanget i PS samt läsning via internet. Han tycker inte att han lever hållbart då han har en dieselbil men han utvecklar och tänker att om den tar mig till ett hållbart liv så kanske det visar sig att den ändå var hållbar. Han tycker inte föreningen är så organiserad, det sker mycket med direkt kommunikation, men att det ändå händer väldigt mycket praktiskt på platsen.

6.4 Our Common Future

David

”Den tycker jag inte om” säger David om WCED’s definition. Han menar att dagens behov är förvrängda, att de inte har någon koppling till naturen och egentliga livsvärden. Han menar att en omdefiniering behövs. Han vill ha *”livsglädje och hälsa istället för konsumtion och död”*. Om David fick bestämma människans behov så tycker han att den passar in på föreningen.

Annevi

Hon håller med om definitionen från WCED och tycker den stämmer överens med vad PS håller på med.

Martin

Martin tycker om det långsiktiga tänket men tycker att man bara ser till mänskliga behov, inga varelsers. Den är allt för människocentrerad. Han tycker att definitionen passar in på PS även om det är svårt att säga då det är många personer som gör många olika saker i föreningen.

Kenny

Han tycker definitionen låter bra, han tycker dock att det är en sammanfattning där mycket inte återspeglas. Han menar att begreppet används flyktigt idag, att man inte egentligen pratar om hållbarhet i dess rätta mening. Han tycker att man arbetar efter den i PS.

6.5 De tre avbildningarna av Elliot

David

När David tittar på dessa avbildningar menar han att ekonomin definieras på ett dåligt sätt idag. Han vill inte ha med den över huvud taget då den baseras på konsumtion och kapitalism som utarmar jorden. Därför menar han att man bör uttala sig om vad en fungerande ekonomi är först innan man uttalar sig om den. Måltavlan menar han är logisk, allt måste rymmas inom det naturliga och det är också det som föreningen strävar efter. Han menar att man också försöker utöka den yttre ringen för att ge mer plats åt det sociala och ekonomiska. Detta menar han kan göras genom att maximera fotosyntes och biologisk mångfald per kvadratenhet.

Annevi

När hon tittar på avbildningarna så tycker hon att den andra känns mest lik sanningen eftersom den ser lite mer komplex ut och då sfärerna går in i varandra. Hon tycker dock inte att det ekonomiska ska vara högst upp, hon tror inte vi behöver den. Hon tycker om Maslows behovstrappa som talar om olika steg från basala behov och uppåt. Hon menar att hon har svårt att relatera till dessa avbildningar, hon menar att det finns fler dimensioner av hållbarhet. Hon tycker de förenklar hållbarhet och försvårar, att de är för långt ifrån... Samtidigt säger hon att PS inte har någon målbeskrivning med sitt arbete. Hon tycker generellt att hållbarhet är för abstrakt, det är för långt ifrån ett bra verktyg.

Martin

Han menar att de två första avbildningarna ger intrycket av att tillåta oss att fortsätta som vi gjort, bara vi är lite smartare. Den sista avbildningen tycker han bäst om då den visar naturen som fundamentet för annan verksamhet. Han tycker den sista passar in delvis i PS just för att det finns en tanke om den ekologiska rollen.

Kenny

Kenny tycker att avbildningarna sammanfattar mycket på ett bra sätt men uttrycker osäkerhet kring vad bilderna ska återspegla. Han gillar cirklarna som går in i varandra, att de

symboliserar vad man gör i PS. Han menar dock att man är dåliga på att få ihop det ekonomiska men att det sociala och naturliga är bra.

6.6 Det Naturliga Steget

David

Han håller med i stort, man borde fråga sig vad det man gör får för konsekvenser menar han. Kan man ge tillbaka lika mycket eller mer än man tar så är det hållbart.

Annevi

Annevi tycker om DNS eftersom hon vet att det finns ett arbetssätt bakom, för hur man tar sig dit, då blir det mer verkligt. Hon tycker dock att man ska sikta högre på den fjärde principen, det är inte bara att överleva.

Martin

Denna gillar Martin. Han tycker de ger en fingervisning kring hur ekosystemen fungerar och hur det är att verka på ett hållbart sätt. Men även han hakar upp sig på behoven. Han menar att det är många behov som människan anser sig ha som man inte borde tillgodose. Han menar att man i PS inte är fristående från det oljeberoende samhället och därför inte helt lever efter principerna. Man försöker använda sig av så miljövänliga metoder som möjligt, inkluderat lokalt resursanvändande. När det kommer till behov så kan man inte garantera att allas behov tillfredsställs.

Kenny

Kenny vill inte uttala sig om dessa då han tycker han är för dåligt insatt.

6.7 Stockholm Resilience och de Planetära Gränserna

David

David anser att PG är något de arbetar med på PS. Han tar sedan upp varje enhet som PG presenterar och pratar om hur de arbetar med dem. Bl.a. säger han att de arbetar med målen ”*climate change*”, att öka den genetiska mångfalden, luft- och vattenkvalitet genom användande av de resurser som finns på platsen samt näringskretslopp. Han menar också att de arbetar mycket med ”*land-system change*” men att de är lite handikappade då man runt dem skapar öknar utan naturliga värden genom monokultur-plantage. Han menar att deras sätt att arbeta i föreningen är att gå före och visa vägen genom ett människa till människa perspektiv.

Annevi

Hon tycker om detta synsätt och de använder dem i kurser ibland. Den är lite förenklad och som den är så ger den en fingervisning om vart vi är någonstans. Hon tycker den är visuellt

kraftfull men den måste förklaras då det är mycket tekniskt. Men gör man det så visar den komplexitet på ett kraftfullt sätt.

Martin

Martin tycker att dessa är bra på att visa hur det ligger till på ett konkret sätt. Han menar att människan på många sätt kör på som *"business as usual"*. Han reserverar sig men menar att man blir skeptisk när det sätts så tydliga gränser, han förstår dock också att det är en förenkling av verkligheten. Det är dock ett pedagogiskt och bra verktyg. Han menar att växtnäring och biologisk mångfald som är en del av PG också är stora delar av vad många i föreningen jobbar med.

Kenny

Även här tycker Kenny att han är för dåligt insatt.

6.8 A Prosperous Way Down

David

David håller med i stort om vad paret Odums tar upp i sin beskrivning men menar att man inte får glömma bort den teknologiska utvecklingen, den behöver fortsätta, vi måste till rymden, testa gränser, men det kan göras mer varsamt och långsamt men det kommer vi inte inse förens vi känt tillräckligt med smärta. Han menar att man inom föreningen arbetar i linje med vad Odums skriver bl.a. genom att arbeta minimalistiskt, använda lokala resurser, producera istället för att konsumera. Man *"behöver inte gå till IKEA och köpa saker, det växer på träd och träd växer igen"*. Han menar att man jobbar mycket med att leva inom de lokala ekosystemen.

Annevi

Som en kommentar på texten om Odums menar hon att hon tror något liknande. PS arbetar i linje med detta synsätt i bevarande och spridande av kunskap om odling själv i mindre samhällen. Hon tycker att det är en dystopisk bild men att den är hoppfull, hon tycker nästan att det ska gå snabbare så att man kan sätta igång.

Martin

Han tycker den är detaljerad och stämmer överens med vad han tror PS står inför och måste förbereda sig för, vilket han menar att de gör. Det kommer kosta på men det finns mycket att vinna på låg-energi samhället.

Kenny

Han tycker att Odums tar upp mycket att reflektera över och att hans egen bild av framtiden brukar skilja sig mot vad andra ser. Han tycker inte om användandet av ordet nedgång, han tror på att det människan gör får konsekvenser som kommer synas i vår livstid. Han håller

med om att användandet av resurser kommer minska. Han vill dock hellre kalla det en uppgång, en förbättring, att vi lär oss att hantera omgivningen på ett hållbart sätt.

6.9 Sustainable Development Goals

David

David menar att det borde jobbas mer effektivt med målen än vad det görs idag. Han menar att man inte ser varningsklockorna. Man borde jobba med en mer effektiv strategi med snabba och effektiva förändringar. Han tar också upp många av målen och hur de arbetar med dem:

- Han tycker det är viktigt att känna sig rik med mindre. Han klarar sig med en timmes arbete i månaden för att klara månadshyran på 400 kronor.
- Kopplat till målet *"Zero Hunger"* säger han - *"Så länge man har en rik jordmån så har man ett fett bankkonto – om man kan vidga sin idé om vad ekonomi är"*.
- Angående målet *"Good Health and Wellbeing"* så menar han att när man producerar själv mår man bättre.
- Om målet *"Quality Education"* pratar han om att de har olika utbildningar i permakultur, skogsträdgård, solenergi samt husbyggande för en minimalistisk livsstil.
- Kopplat till målet *"Gender Equality"* säger han att oavsett kön får man göra vad man vill i organisationen.
- När det gäller målet *"Clean Water and Sanitation"* menar han att de jobbar proaktivt med regnvatten. De jobbar också med mikroliv för att skapa ett *"immunförsvar utanför oss själva"* och han menar att biologisk mångfald är ett bra immunförsvar.
- Kopplat till målet *"Industry, Innovation and Infrastructure"* så producerar de *"nya lösningar som är kul för världen"*.
- Genom att gamla och unga kan arbeta utan att delas upp i ålderskategorier så arbetar de med målet *"Reduced Inequalities"*.
- Målet *"Sustainable Communities"* är det dom håller på med i PS.
- Han menar att målet *"Responsible Consumption and Production"* är vad de håller på med.
- Han säger också att de arbetar med målet *"Climate Action"* på alla sätt de kan.
- När det gäller målet *"Life Below Water"* så är det mest något han funderat på. Han har funderat på att skapa habitat genom att lägga i kvistar i sjön där de fiskar.
- Det största fokuset de har är målet *"Life on Land"*.
- Kopplat till målet *"Networks"* säger han att de har många nätverk. Han menar att det framförallt är internationella och nationella nätverk, där fokuset är utbildning.

Annevi

Dessa mål tycker hon är för stora men också konkreta. Det stora globala måste betas ner i mindre kluster för att man ska kunna arbeta med dem. Hon tror att de kan bidra till att saker blir mindre dåliga, inte rädda oss, hon tror inte det kommer ske en tillräckligt snabb förändring i miljödelen av dem. Hon menar att man på ett abstrakt sätt arbetar med dem i PS, hon menar också att det är lättare att odla grönsaker än det är att underhålla fungerande

sociala system. Hon tycker det finns svårigheter med samarbeten och kommunikation i denna organisation och liknande, som ekobyar.

Martin

Han tycker SDG känns slätstrukna, att det rymmer väldigt mycket i symbolerna. Han tycker inte att de aktivt arbetar med dem.

Kenny

Han tycker dessa mål är bra då de ger politiskt stöd om man vill påverka inom hållbarhetsfärderna. Han tycker att då det pratas om dem i regeringen och i kommunen så tycker han de är bra. Han tycker dock att det behövs en form av folkbildning om målen för att kunna applicera dem i praktiken. Han menar att målen är inget som folk tänker på i allmänhet. Han menar att man i arbetet i föreningen är ganska insnöad i det praktiska och har svårt att ta in och involvera sig politiskt i sådana här frågor. Man har alldeles för mycket praktiskt att sköta, många här har ingen aning om hur det fungerar att söka stöd ekonomiskt eller politiskt för olika projekt. Det finns dålig vägledning här tycker han. Det ska ju finnas kommunala representanter ute men det är dåligt med det.

6.10 Vad är en hållbar by?

David

Han ser inte PS som en ekoby utan som ett vanligt svenskt samhälle som permakulturintresserade har flyttat till. Det handlar enligt honom inte bara om ekobyar utan det är också viktigt att förvandla de samhällen som redan finns, att det är det man gör i föreningen. De jobbar för att inspirera andra och vill de inte odla så kanske de vill köpa av dem. Han ser hur förändring i samhället sker, odlingar poppar upp i byn, unga flyttar dit för att bilda familj på ett mer hållbart sätt. Pengar är ett sätt att byta med varandra och inget man ska hamstra och bli snuskigt rik på. Om man inte lägger vikt vid den som äger mest vinner utan den som lever lyckligast och mest hälsosamma liv då har vi kommit långt menar David. Den första av tre saker som David tycker är viktigt för en hållbar by är att göra saker tillsammans och stötta varandra. *”Att lita på varandras kunskapsområden och stötta det som dom är bäst på och ha trevliga stunder ihop”*. Den andra delen är att inse att *”ett rikare liv kan vara ett enklare liv”*. Tredje delen tycker han ska handla om biologisk mångfald och social mångfald... *”att låta allt det som lever göra det som det är bäst på”*.

Annevi

Annevi menar att *”det är lätt att säga att man ska bli självförsörjande men jag tror inte man klarar sig själv. Man måste få hjälp, samarbeta”*. Hon tycker också att det hjälper att vara entreprenöriell om man ska lyckas. När hon nämner saker som är bra för en hållbar by så börjar hon med respekt och flexibilitet i positiv anda och fortsätter med samarbetsvilja, driftighet, kunskap om ekosystem. Hon menar att många miljölösningar går fel för att man inte tänkte på hur ekosystem fungerar.

Martin

Han tycker att i PS är lokalsamhället viktigt och starkt. Att ”*det handlar om dom lokala relationerna*”. Relationerna tror han är viktigt för många av dom som bor här. Martin tycker att naturliga mötesplatser för förverkligande av idéer, odlingsmark, en slags anda, en samsyn med liknande intressen är viktigt för en hållbar by. Han menar att det lokala välmåendet med en slags gemensamhet är viktigt men inte att alla tycker samma.

Kenny

Kenny tror att det man vill med PS är ”*att hitta ett vaneliv som inte involverar överkonsumtion och dålig behandling av varandra, ekonomi som förstör eller orsakar krig*”. Han menar att det är ”*en omriktning av intresset från konsumtion, att omvandla en kultur*”. Man öppnar upp ett nytt förhållningssätt till livet som sparar resurser och genererar biologisk massa. Personligen är målet att vara en del av naturen.

7 Analys

7.1 Permakultur Stjärnsund och synsätten för hållbarhet

7.1.1 Our Common Future

Definitionen av hållbar utveckling från WCED får ta emot kritik kring dess lösa beskrivning av människans behov. Dessutom så menar David och Martin att den är för människocentrerad, att naturen bör få en större plats samt livsglädje och hälsa men om de fick bestämma innebörden av orden så tycker de att det är en bra definition.

7.1.2 De tre avbildningarna av Elliot

Martins syn på Elliots avbildningar är att alla utom måltavlan uttrycker ett ”*business as usual*” synsätt. Måltavlan ska visa att man alltid är beroende av naturen och att den bestämmer hur stora de sociala och ekonomiska sfärerna är (Elliot, 2013). Detta är också ett synsätt som delas av de intervjuade, trots att bara två väljer måltavlan som den mest passande. Det är tydligt eftersom alla menar att de vill bygga ett regenerativt samhälle som också bygger upp nya resurser.

7.1.3 Det Naturliga Steget

Trots att alla gillar de fyra principerna från DNS så är behoven i den fjärde principen något som alla har synpunkter på. Behoven bör förtydligas menar man. Martin poängterar också att PS inte är frikopplad från samhället och därför kan de inte leva inom dessa ramar och Annevi menar att arbetssättet som DNS erbjuder gör den mer verklig.

7.1.4 Stockholm Resilience Center och de Planetära Gränserna

Det bästa med PG är dess visuella styrka som påverkar och ger förståelse för den situation vi är i menar de intervjuade. Många av de uppsatta arbetsområdena arbetar de med och de använder ibland PG i kurser. SRC menar att naturen är basen och vi är beroende av den för vår överlevnad och det är något som de planetära gränserna belyser (Steffen et al., 2015).

7.1.5 A Prosperous Way Down

PS samarbetar och delar information med lokala aktörer och andra på nationell och internationell nivå och paret Odum menar att detta samarbete är en nödvändighet för att effektivisera samhället. De menar också att delandet kommer att bli en allt större del av densamma när de lokala relationerna blir starkare (Odum & Odum, 2001).

De mänskliga behoven får lite mindre plats i synsätten. De uttrycks ofta diffust menar de intervjuade men det synsätt som tydligast uttrycker vikten av den sociala biten är paret Odums, A Prosperous Way Down som också får ett bra mottagande hos de intervjuade. Författarna menar att det är tilltron till varandra som kommer hålla ihop samhället i framtiden och att möjligheterna till sociala interaktioner kommer bli fler, främst i just grannskapet (Odum & Odum, 2001).

Annevi menar att det känns som att synsätten endast uttrycker överlevnad, hon tycker att det ska vara tydligt att man ska leva bra liv också. David menar på samma sätt att man kan leva mer med mindre, man kan leva rikare liv. David tycker själv att man mår bra av att producera själv. Detta är något paret Odum tar upp, de menar att man kommer kunna leva bättre liv med krav på mindre. De pratar om att nedgången kommer leda till detta tillstånd och en mentalitet av att nedgång är bättre och där livskvalitet blir framstegsmätaren (Odum & Odum, 2001).

Ordet nedgång reagerar de intervjuade på. De använder positivare ord istället, vilket passar in på författaranas mentalitetsförändring i framtiden. Nedgången som de pratar om är vägen till ett jordbrukssamhälle, ett samhälle där byarna är mer eller mindre självgående med ökad hjälp av naturliga tjänster och det är vad PS handlar om när man analyserar vad de intervjuade uttrycker (Odum & Odum, 2001).

Alla är överens om att hållbarhet handlar om skapandet av ett regenerativt samhälle som skapar nya resurser och Odum menar att en förbättrad resurshantering är en del av framtiden (Odum & Odum, 2001).

7.1.6 Sustainable Development Goals

David går igenom nästan alla målen och pratar om hur de arbetar med dem men han menar att det bör arbetas med dem snabbare och effektivare. Annevi tror inte heller på dem, hon tror att de bara kommer göra saker mindre dåliga och inte rädda oss. David menar bland annat att målet ”*Sustainable Communities*” är vad de håller på med, likaså ”*Responsible Consumption and Production*” samt ”*Networks*”, deras största fokus menar han är målet ”*Life on Land*”.

7.2 Permakultur Stjärnsund och andra studier om hållbara byar och samhällen

7.2.1 Arbetssätt och karaktärsdrag

Många av attributen som De Vries (2011) och Forno & Graziano (2014) tar upp går in i varandra. De Vries (2011) menar att de aspekterna som Heifer arbetar efter är just oskiljaktiga, en del av en gemensam helhet.

Det fysiska tillståndet som De Vries (2011) tar upp kan i allmänhet sägas vara bra för alla i Sverige då vi är ett land med stort välstånd och hög levnadsstandard jämfört med många andra länder i världen. Så även om man inte nämner en tydlig koppling till denna aspekt, förutom att man vill må bra, så kan man förstå att den är närvarande i föreningen.

När det gäller det mentala tillståndet som De Vries (2011) menar innefattar kunskap och färdigheter så kan man se kopplingar till det egna lärandet som är en stor del av det personliga utvecklandet och utvecklandet av organisationen. Martin menar också att en mötesplats för möjliggörande av idéer är en viktig del i en hållbar by. Den kunskap som David och Annevi menar är viktig är den om naturen, biologisk mångfald och ekosystem.

Detta passar in på en annan aspekt i Heifers arbetssätt, nämligen att man är en integrerad del av naturen (De Vries, 2011). Detta är en aspekt som är viktig för alla intervjuade och David menar att man jobbar för att bli en del av ekosystemet och att det är ett viktigt behov för mänskligheten. Han kopplar bort den konventionella ekonomin genom att säga: *”Så länge man har en rik jordmån så har man ett fett bankkonto”*. Kenny menar också att PS handlar om ett förhållningssätt där livet handlar om resurssparande och framtida generering av biologisk massa storskaligt.

Detta sätter en större mening i arbetet inom organisationen och för analysen vidare till nästa attribut, nämligen den spirituella delen av Heifers arbetssätt som handlar om människans uppfattning om sig själv och det översinnliga (De Vries, 2011). De som blivit intervjuade känner en större meningsfullhet med arbetet i organisationen. Martin tycker t.ex. att han har en samhörighet med platsen och människorna, en känsla av att leva sitt liv i ett ekologiskt sammanhang som han kan ta ansvar för. Martin och David menar att utöver naturen så är livsglädje och hälsa viktiga delar. Man ska leva ett lyckligt liv och det gör man genom att leva ett enklare liv.

Den sociala delen får en stor plats i de hållbara samhällena och den har en egen del i arbetssättet som Heifer använder sig av (De Vries, 2011). Attributet bygger på välmående i relationer gruppvis och personligen (De Vries, 2011). Detta attribut liknar också två av karaktärsdragen som Forno & Graziano (2014) har sett i sin studie av SCMO's. Dessa är ett uppmuntrande av direkta relationer mellan producenter och konsumenter som är viktiga för att skapa sociala relationer samt en ömsesidig solidaritet mellan alla (Forno & Graziano, 2014). I PS har Martin redan uttryckt samhörigheten med människorna som viktig, något alla håller med om. Livsglädje som Martin och David uttryckt som viktigt är i mångt och mycket baserat på denna sociala delen. Här kommer också mötesplatserna in igen, som Martin pratat om. De skapar en förutsättning för sociala interaktioner. Han menar också att det är viktigt med en gemenskap som vårdar det lokala välmåendet. Annevi menar att för att få en hållbar by att fungera så behövs flexibilitet och respekt, något som passar bra in i Forno & Graziano's (2014) beskrivning av ömsesidig solidaritet mellan alla.

Forno & Graziano (2014) menar också att det i SCMO's finns en stark kritik till materialism och konsumtion. De intervjuade i PS menar att man riktar sig till en ökad lokal produktion istället för att konsumera, i tillägg försöker man leva minimalistiskt. En motsats till det materialistiska konsumtionssamhället är ett regenerativt samhälle med återuppbyggande av

resurser, vilket man i PS siktar på enligt de intervjuade. Att känna sig rik med mindre, som de intervjuade menar att de är, passar också i detta karaktärsdrag från Forno & Graziano (2014).

Att jobba småskaligt är ett sätt att arbeta mot något annat än ett konsumtionssamhälle och det är nästa karaktärsdrag som Forno & Graziano (2014) tar upp. I detta karaktärsdrag kan man också placera den minimalistiska livsstilen som man strävar efter, så även uppbyggandet av de lokala resurserna som man jobbar med i PS. Det jobbas också mycket med entreprenöriella aktiviteter, något Annevi menar underlättar om man ska skapa en hållbar by. De mötesplatser som Martin pratade om som möjliggörare av idéer är förstås viktigt för att kunna fostra nya lokala företag.

Ett annat karaktärsdrag som Forno & Graziano (2014) menar är vanligt hos SCMO's är att de inte är så trångsynta. Här menar man att de både kan jobba för lokala initiativtagare och samtidigt jobba på en transnationell nivå för bättre förhållanden. I PS jobbar man mest på lokal nivå även om de jobbar tillsammans med nätverk på en större nivå för att dela på lärdomar. Dessa nätverk är dock en viktig ingrediens i nästa karaktärsdrag som handlar om samarbeten och spridning av budskap och kunskap. Samarbete och engagemang skapar en stark påverkansmöjlighet i närområdet, ett fokus som David tycker är viktigt.

7.2.2 Sociala

Den sociala biten i samhället tycks vara den absolut viktigaste delen av den hållbara byn eller samhället. Det framgår med all tydlighet i följande citat från de intervjuade:

”Att lita på varandras kunskapsområden och stötta det som dom är bäst på och ha trevliga stunder ihop” – David

”... jag tror inte man klarar sig själv, man måste få hjälp, samarbeta” – Annevi

”Det handlar om dom lokala relationerna” – Martin

”att hitta ett vaneliv som inte involverar överkonsumtion och dålig behandling av varandra”
– Kenny

Detta blir också tydligt när Urrehman (2008) påstår att det sociala kapitalets nyckelroll är den viktigaste upptäckten i hans studie över hållbara by-organisationer. Det framgår också att både den ekonomiska och ekologiska delen av hållbarhet bygger på ett starkt socialt kapital (Urrehman, 2008; Litfin, 2014; De Vries, 2011; Forno & Graziano, 2014.). Som Litfin (2014) menar det så är det tillit och ömsesidighet som bygger det sociala kapitalet. Annevi uttrycker något liknande när hon säger att det behövs flexibilitet och respekt för att leva tillsammans. De som blivit intervjuade menar att en stor del av livet på platsen handlar om att samarbeta med varandra och det är detta gemensamma engagemang som bygger denna nystart på livet menar Kenny.

3 av de som blev intervjuade sökte sig till ett socialt sammanhang där man kunde känna tillhörighet till något. Detta menar Sullivan (2008) är en nyckel-drivkraft till att människor söker sig till ekobyar.

7.2.3 Anti-konsumerism

Att inte konsumera mängder utan istället öka produktionen på platsen och leva minimalistiskt sammanfattar mycket av PS som organisation. Ekobyarna och SCMO's tycks dela denna anti-konsumeriska drivkraft (Litfin, 2014; Sullivan, 2008; Forno & Graziano, 2014).

7.2.4 Större ansvar

Det finns en känsla av större ansvar bland de intervjuade. Alla har en känsla av ett större ansvar gentemot framtiden och att vara medveten om naturen runt sig och möjligheten att leva med den istället. Som Martin uttrycker det: *"...känslan av att leva i ett ekologiskt sammanhang där jag lever mitt liv, där jag tar ansvar hur mitt liv påverkar ekologin"*. Detta uttryck stämmer bra överens med vad Van Schyndel (2008) och Litfin (2014) finner i sina undersökningar. Annevi vill att alla biologiska varelser ska ha samma möjligheter till ett bra liv. Alla känner en meningsfullhet, Martin tycker det är viktigt med en känsla av samhörighet till platsen som han nu lever på. Detta ansvarskännande gentemot naturen och människans roll är viktigt för framtida hållbara byar (De Vries, 2011).

7.2.5 Delande och lärande

PS jobbar utifrån globala och nationella nätverk och delar så på kunskap och förståelse men de delar också lokalt och inom gruppen där alla gör allt möjligt. Denna form av delande är viktigt i ekobyar menar Litfin (2014) och hennes benämning *"levande laboratorier"* (Litfin, 2014, s18) passar in på De Vries (2011) påstående om kunskapen och färdigheterna som viktiga för ett hållbart samhälle.

7.2.6 Förändring underifrån

Organisationen arbetar med att påverka sina nära omgivningar och arbetar även med utbildningar av olika slag för att sprida kunskapen. Det framgår dock inte om detta är det enda sättet de tror att förändring kommer ske på som Litfin (2014) och Forno & Graziano (2014) menar är en del av dessa organisationer.

7.2.7 Permakultur

Många av de intervjuade utvecklar sina tankegångar från sina intressen i permakultur vilket är grunden i mycket av det dom gör på platsen och något som Litfin (2014) menar är det arbetssätt man använder för arbete med den ekologiska sfären i ekobyar. Litfin (2014) menar dock att permakulturens principer inte räcker för att arbeta mot ett hållbart samhälle.

7.2.8 Helhetssyn

Litfin (2014) och De Vries (2011) menar att man måste ha insyn i att man är en del av en helhet, där förändringar på ett ställe ger förändringar på ett annat. Det som de intervjuade uttrycker är en medvetenhet om att man är en del av ekosystemet och att man ska leva tillsammans med naturen och ta ansvar för framtiden.

8 Diskussion

8.1 Metoden

Valet av fallstudie med kompletterande analys av källmaterial har visat sig vara en bra metodik för uppsatsen. Det var dock problematiskt att få svar från medlemmarna innan jag anlände till byn, om de ville bli intervjuade. Detta ledde till ett sökande av personer att intervjuas på plats och det innebar att de som blev intervjuade hade kort om tid att läsa igenom det frågedokument som skulle sändas till dem i förväg. Intervjuerna utfördes under två dagar, två intervjuer på vardera dag. Rapporten har redan tagit upp hur upptagna man är med det praktiska på platsen. Detta gjorde det ännu svårare för dem att hinna läsa igenom det tillsända formuläret. I Kennys fall blev det en spontan intervju direkt utan förberedelser. En genomläsning av informationen gjordes tillsammans med honom. Annevi fick samma behandling. Martin läste informationen tyst för sig själv innan de aktuella frågorna. David var den enda som hade sagt ja via mail och hade därför hunnit läsa igenom dokumentet men han behövde ändå uppdatera sig emellanåt. Man kan därför ifrågasätta hur väl de tog till sig viss extensiv information i formuläret. Men de svar som gavs speglar, oavsett, en uppfattning av verkligheten med livet på platsen och de svarar utifrån den information de uppfattat, som de alla har tagit del av.

Urvalet av personer som intervjuades i studien blev ganska liten sett till mängden medlemmar i föreningen. De är runt fyrtio medlemmar i föreningen. Av de fyra som blev intervjuade så valde slumpen att ta med tre grundare. Dessa två utgångar av slumpen gör förstås att fallstudien inte är fullt representativ för hela föreningen. Det var dock problem redan från början att hitta personer som ville bli intervjuade så antalet intervjuer var efter förväntan. Att det skulle bli tre grundare var inte förväntat. Grundarna kan ha större kunskap om de synsätt som presenterades än vad vanliga medlemmar har och de kan ha större ambitioner med arbetet som föreningen utför. Kenny, den enda som inte var en grundare av de intervjuade, var också den enda som uttryckte att han inte kunde uttala sig om vissa synsätt trots att han fick höra/läsa om dem i intervjun. Utifrån den upplevelsen endast så skulle man kunna säga att det kanske var tur att det var tre grundare som var med och inte ”vanliga” medlemmar eftersom de ändå gav mer information som kunde användas i studien. Det går förstås inte att låta Kenny representera alla övriga medlemmar och därför kan man heller inte förutse hur utgången skulle ha varit om fler ”vanliga” medlemmar hade varit med och det går bara att spekulera i hur andras svar hade blivit. Jag anser dock att grundarna troligen har mer kunskap och därmed ger de också en bättre representation av föreningen än vad fyra ”vanliga” medlemmar hade kunnat ge för föreningen i denna studie med det antal personer som blev intervjuade.

I analyseringen av artiklar och andra källor samt intervjuerna i denna studie har förstås en så objektiv bedömning som möjligt gjorts. Det är förstås omöjligt att vara ett hundra procent objektiv och det gäller alla studier. Det frångår dock inte faktumet att denna också har sina personliga tolkningar och uppfattningar av materialet. Detta gör förstås också att den information som ansetts vara relevant och av intresse kan vara annorlunda för andra som vill genomföra samma studie. Det faktumet är dock inte av ondo utan är snarare positivt för

jämförande av dessa resultat med andra studier. Jag hoppas och önskar att fler tar sig an uppgiften att finna byggstenar för hållbara byar.

Ovan nämnda faktum görs inte enklare av den mängd information som måste hanteras i denna studie. Området som undersöks är väldigt stort och den ingång som valts i den här studien har varit att finna attribut och karaktärsdrag och inte extensiv information om vad vetenskapliga artiklar säger om hållbara byar. Det finns en del intressant information som kunde ha varit av intresse i rapporten. Det hade varit intressant att diskutera olika märkningar för hållbara områden som finns tillgängliga idag, som Leadership in Energy and Environmental Design for Neighbourhood Development (LEED-ND) från amerikanska Green Building Council. Det hade också varit intressant att diskutera permakulturens möjligheter som byggsten för hållbara byar i en egen studie men det är något för framtida studier.

8.2 Resultatet

Det finns mycket att säga om det material som framkommit men vissa kopplingar mellan fallstudien och de andra undersökningarna är tydligare än andra. Den största och viktigaste aspekten för hållbara byar tycks vara ett starkt socialt kapital både enligt de intervjuade och andra undersökningar (Urrehman, 2008; Litfin, 2014; De Vries, 2011; Forno & Graziano, 2014.). Tittar man på synsätten för hållbarhet och hur de intervjuade ser på den sociala aspekten där så finns det upprepade uttryck för att det saknas tydliga definitioner om begreppet. Det tycks finnas en irritation kring hur människocentrerad och oklar den sociala dimensionen är definierad. Dessa otydliga ramar anses i vissa fall inbjuda till att fortsätta med ”*business as usual*”. De menar också att ordet behov som ofta finns med bland synsätten i förklaringen av den sociala sfären antyder att man bara ska överleva eftersom man inte beskriver den mer (Elliot, 2013; Robèrt et al., 2013; FN, 2015). Om man tittar närmare så menar dock DNS att en av systemprinciperna, som är baskunskapen i deras arbetssätt, är att människan är en social varelse och att man ska förhålla sig till det (Robèrt et al., 2013). Det framgår dock inte i denna rapport vad man menar med det uttrycket. Om SDG kan man läsa att de siktar på att ge alla tillgång till de mänskliga rättigheterna och ge jämställdhet mellan könen och bemyndiga alla kvinnor (FN, 2015). De har alltså också stora sociala mål. Odum och Odum (2001) menar att det är tilltron till varandra som håller ihop samhället och det kommer finnas mer tid för sociala interaktioner. De ger alltså ett direkt stöd för den sociala delen av samhället som en av de viktigaste aspekterna för ett hållbart samhälle.

Detta belyser ett viktigt faktum. Det behövs mer information om varje synsätt för att en rättvis jämförelse ska kunna göras. För att få en rättvis jämförelse så är det troligt att en studie för varje synsätt är nödvändigt.

Det man anser vara människans behov i PS är livskvalitet, ett rikt liv. Vad de menar med ett rikt liv tycks vara känslan av samhörighet med naturen och människorna. De menar att livet är större än bara dig, människan är en del av ekosystemet och man vill ta ansvar för den verkligheten nu och i framtiden i PS. Man känner en meningsfullhet med det man håller på med. Denna känsla av att vara en del av något större är också något som återkommer i Litfin

(2014) och De Vries (2011) undersökningar. I synsätten framställs ofta naturen som en bas för de andra sfärerna och den får också större utrymme än de andra sfärerna i vissa fall (Robèrt et al., 2013; FN, 2015; Steffen et al., 2015). Naturen får också en stor plats bland undersökningarna om hållbara byar, känslan av att vara en del av naturen och ansvarskänslan gentemot den är viktig i dessa samhällen (Van Schyndel, 2008; Litfin, 2014; De Vries, 2011).

En andra viktig aspekt för hållbara byar är en bra kunskapsbas och utvecklandet av färdigheter menar De Vries (2011) och Litfin (2014) menar att detta är en viktig del av delandet som förekommer i ekobyar. Att underhålla kunskap och färdigheter är inget som man pratar om som en viktig del av organisationen men man håller i kurser av olika slag för allmänheten i olika aspekter av deras egna levnadssätt. Genom olika nätverk på lokal, nationell och internationell nivå underhåller man sig själva med kunskap som andra lärt sig samtidigt som man också delar med sig av det man själv lärt sig. Detta ligger i linje med organisationens önskan att sprida kunskap till, samt påverka omgivningen. Synsätten tar på olika sätt med aspekter av lärande även om det bara är Odum och Odum (2001) som direkt menar att utlärandet av information kommer vara en viktig del av en hållbar framtid. I DNS är första steget i arbetet mot hållbarhet att läsa på om de systemvillkor (inte de fyra systemprinciperna) som man satt upp, detta sätter en kunskapsbas för att kunna arbeta mot en hållbar organisation (Robèrt et al., 2013). PG är i grunden ett hjälpmedel för beslutsfattare, ett hjälpmedel för att öka förståelsen för hur vi ska förhålla oss till ekosystemet jorden (Steffen et al., 2015). Det ligger alltså någonting i att bygga upp kunskapsbasen för att kunna arbeta med skapandet av en hållbar by. För att underhålla kunskapsbasen så behövs det en plats att lära ut den på. Martin menar att en mötesplats är viktig för att möjliggöra idéer. En mötesplats kan också ge ett utvecklande av det sociala kapitalet på platsen.

Den kunskap som behövs är i grunden en bättre förståelse för naturens ekosystem, det menar de intervjuade och det är uppenbart att även litteraturen i denna rapport stödjer samma tanke, inte minst med tanke på vad vi nyss gått igenom och det som tidigare skrivits om människans beroende av naturen. Att få en bättre förståelse för vårt beroendeförhållande till naturen skulle kunna leda till en djupare insikt och känsla av att vara del av något större som redan tagits upp som en viktig del av en hållbar by i denna text.

Tidigare i diskussionen har de intervjuades uppfattning om livskvalitet och att leva ett rikt liv tagits upp som en reaktion på den fattiga innebörden av vad den sociala sfären innehåller. Denna uppfattning kontrasterar också det materialistiska och konsumtionsinriktade samhälle som är dagens samhälle, denna kontrast är en stor anledning till varför människor dras till livet i ekobyar (Sullivan, 2008). Den drivkraften är även vanligt förekommande i SCMO's (Forno & Graziano, 2014). Man pratar i organisationen om att producera mer lokalt och leva minimalistiskt. Trots att man har mycket att göra och äger mindre så känner man att man lever ett bättre liv. Uppenbarligen sker det en viss flykt från konsumtionssamhället till ekobyar och organisationer jobbar emot den delen av samhället. DNS uttrycker i sina system-principer att man ska vara försiktig och värdera uttag och användande av de resurser som jorden erbjuder (Robèrt, et al., 2013) och paret Odums menar att man kommer kunna leva bättre liv med krav på mindre (Odum & Odum, 2001). Odum och Odums (2001) grundtes är till och med att nedgång är bättre och att det är den mentaliteten som kommer att bli allt mer rådande för ett

hållbart samhälle, i det samhället är livskvaliteten den nya framstegsmätaren. När de intervjuade i PS inte tycker att man ska kalla det en nedgång utan använda mer positiva ordalag så bevisar det att denna mentalitet redan är rådande i organisationen. Det faktum att man vill använda mer positiva beskrivningar istället stöder faktiskt den tesen.

Den ekonomiska aspekten får ett kallt mottagande bland de intervjuade. De menar att den inte är lika viktig som de andra två sfärerna, ekologiska och sociala. Den är en del av det hållbara samhället men det är inte vad man ska bygga på, är intrycket man får från dem. Forno & Graziano (2014) menar att de ekonomiska vinningarna för SCMO's tycks vara en bonus från de sociala utbytena mellan producenter och konsumenter. Utbrytningen från konsumtionssamhället är en positiv aspekt av livet i ekobyar och SCMO's samt bland de intervjuade (Litfin, 2014; Sullivan, 2008; Forno & Graziano, 2014). Den ekonomiska sfären för hållbarhet är möjligen en global angelägenhet mer än en lokal och skulle därför förklara varför man inte tycker det är viktigt. Livet man lever i dessa mindre och mer hållbara samhällen ger en närmare kontakt med den plats man lever på och därmed ser man möjligen inte behovet av den ekonomiska delen, man klarar sig utan den helt enkelt. Det är dock inte så enkelt att bryta den globala ekonomin. Men utifrån vad man anser på lokal samhällsnivå så är inte den nuvarande ekonomin en viktig del av det hållbara samhället. Synsätten som valts ut för denna studie håller med i prioriteringen. Odum och Odum (2001) menar att den moderna ekonomin har varit dålig för jordens kretslopp och förstört planeten och de menar att man måste leva i en bättre symbios med den. Men de plockar inte bort bankerna från sin vision om framtiden så deras vision om det hållbara samhället inkluderar en förbättring av det ekonomiska systemet. DNS principer avsäger sig inte från den nuvarande ekonomin direkt men man säger att den behöver anpassa sig efter naturens principer (Robèrt et al., 2013). Detta antyder att naturen får större vikt än ekonomin. SRC och PG lägger också större tyngd på naturens ekosystem (Steffen et al., 2015). SDG's uttrycker en förändring av ekonomin till att agera i harmoni med naturen (FN, 2015).

Det är tydligt att man har en större anknytning till paret Odums framtidsvision mer än till någon annan av synsätten. Odum och Odums (2001) jordbrukssamhälle och självgående byar med hjälp av naturliga tjänster är i princip en förklaring av vad PS håller på med. De som bor och verkar inom organisationen tycks verkligen ha en större förståelse för sin och människans relation till naturen. David menar t.ex. att man kan utöka den ekologiska ram vi lever inom genom egen påverkan och det är ett regenerativt samhälle som alla är överens om som ett hållbart samhälle. Detta liknar det nya paradigm som Van Schyndel (2008) pratar om och som Litfin (2014) menar är en livskraftig framtid.

Sullivan (2008) menar dock att ekoby livet inte är för alla eftersom man tappar kontrollen över sitt eget liv och flyttar till ett kollektivt tänk. Litfin (2014) menar också att ekobyar inte är lösningen på problemen utan bara en del av den. David poängterar dock att PS inte är en ekoby utan de jobbar inom samhället för att påverka och influera det som ett nätverk. Annevi uttrycker dock att det finns svårigheter med samarbeten och kommunikation i PS och liknande organisationer som ekobyar. Organisationen är alltså inte en ekoby men eftersom man liknar dem i strukturen och arbetssättet så anses de i detta hänseende kopplade till de framtidsutsikter som Litfin (2014) och Sullivan (2008) ser.

Ekobyar kanske inte, i sig, är en del av framtiden utan behöver en utveckling, likaså PS, även om de är en nischad form av hållbar by-organisation. Dessa organisationer går ändå före och erbjuder ett alternativt sätt att leva som ger ett mindre avtryck på planeten. Denna utformning är inte helt rätt för nuvarande samhälle då det inte går att bryta med nuvarande samhällsstrukturer på ett så abrupt sätt som de erbjuder men de är ändå pionjärer som visar vägen. Det visar Litfins (2014) uttryck om ekobyar som laboratorier för framtiden.

Denna studie ville undersöka om det fanns ett antal byggstenar som kunde användas för att skapa en hållbar by. Studien har baserats på en mängd data. Denna mängd information är ändå inte fullständig utan ett stickprov av den. Vad som ändå framkommit är att studien tycks leta efter information på rätt platser. Informationen från fallstudien och de andra underökningarna antyder att ekobyar och andra liknande strukturer är en växande del av samhället och att de erbjuder lösningar som är i linje med hur en hållbar by borde struktureras.

Litfin (2014) menar att de som bor i ekobyar tror på förändring underifrån och detsamma ser Forno & Graziano (2014) men det är inget som tydligt uttrycks bland de intervjuade annat än när David pratar om att de är ett nätverk som vill påverka sin omgivning. Däremot så finns det en utbredd skepticism gentemot synsättens sätt att gestalta hållbarhet. Annevi menar till exempel att hon inte tror att SDG kommer hjälpa mer än att de minskar de negativa effekterna något och Martin blir skeptisk när han tittar på de två första utbildningarna från Elliot (2013) och säger att han tycker det ger intryck av att vi ska fortsätta som vi alltid gjort.

De har en stark anti-känsla mot nuvarande samhällsstrukturer. Letar man efter byggstenar för en hållbar by så är denna typ av organisationer rätt miljö att leta i. Ett problem som behöver överbyggas är känslan av att livet i en hållbar by inte är för alla.

Ett annat problem tycks vara brist på tid för annat än det praktiska utövandet i skötandet av odlingar och annat fix. DNS arbetssätt kan vara ett sätt att arbeta med det stora hållbarhetsbegreppet men Kenny menar att det inte finns tid att sätta sig in i dessa synsätt och arbeta efter dem då de har tillräckligt att göra med det praktiska på plats. De praktiskt utövande medlemmarna i organisationen tycker inte att hållbarhetssynsätten är tydliga eller tillräckligt effektiva för att vara bra nog. Det finns ett glapp. Det behövs ett bättre arbetssätt som förenar det stora med det lilla eller så kanske det måste ske en förändring i hur vi sköter omställningsarbetet. Kanske ska vi låta organisationer underifrån sköta övergången och utvecklandet av bättre levnadssätt tillsammans med naturen? Att bara använda dessa synsätt för att bygga hållbara byar tycks, i denna studie, vara fel väg. Samtidigt menar Martin att man inte är hållbara eftersom man inte kan frikoppla sig från samhället. På samma sätt menar David att han inte vill att evolutionen av den teknologiska utvecklingen ska försvinna och han vill heller inte klippa kontakten med samhället. Annevi tycker ändå att DNS´ s arbetssätt gör deras syn på hållbarhet mer verklig. Rekommendationen efter att ha utfört denna studie är att utöka och förbättra kommunikation och förståelse mellan dessa båda delar av samhället för att finna tydliga tillvägagångssätt för utvecklande av hållbara byar. Något som är i stil med DNS, med en nedbrytning av det stora till det lilla kan vara rätt väg (Robèrt et al., 2013).

Enligt Litfin (2014) så är permakultur en viktig ingrediens i ekobylivet och de intervjuade tycks ha liknande åsikter. Det är dock svårt att dra några slutsatser av huruvida det är en viktig byggsten för en hållbar by. De intervjuade nämner inte den som en av tre viktiga aspekter och det saknas stöd i de andra undersökningarna för denna odlingsform. Det kan ändå vara en bra arbetsform för att arbeta med de ekologiska aspekterna av bylivet men ytterligare studier behövs för att stödja ett sådant påstående.

En del av resultatet som denna studie kommer fram till har redan skrivits om i inledningen till denna rapport. Eftersom jag där skriver hur man tydligt kan se hur naturen i de flesta fall utgör basen för många hållbarhetssynsätt och denna studie gör en jämförelse med intervjuerna och ett antal synsätt för hållbarhet så är möjligheten att ett sådant resultat återkommer i studien en möjlig utgång. Jag skriver också att Karen T. Litfin inleder sin bok med att etablera att vi är beroende av naturen men det nämns inget om att ekobyar eller dess like skulle ha det tankesättet redan i inledningen. Det är alltså egentligen ingen överraskning att man får ett resultat som ligger i linje med det resonemanget i inledningen men det är heller ingen självklarhet att naturen utgör basen även för hållbara byar.

9 Slutsats

9.1 Kan man utifrån det material som anskaffats identifiera byggstenar till en hållbar by?

Det finns starkt stöd för att denna studie är inne på rätt spår för att finna byggstenar för hållbara byar och att den stödjer första frågeställningen i studien. Experimenterande och påhittighet i byarna är ett tydligt inslag och ger indikationer på att nya lösningar går att finna. På samma sätt är den närvarande anti-konsumtions tanken ett tecken på att man vill förändra det ekonomiska systemet som inte är en del av den hållbara framtiden utan en del av den hållbara framtiden.

9.2 Vilka byggstenar är det i så fall som går att identifiera?

Vad som framgått i denna studie är att gemenskapen, det sociala kapitalet, är den viktigaste byggstenen om man över huvud taget ska påbörja arbetet med att skapa en hållbar by. Nästan alla undersökningar och fallstudien pekar på detta. Det sociala kapitalet kan byggas genom mötesplatser och nätverk som i vissa fall anses viktiga. Dessa kan sedan fungera som baser för utvecklande av kunskap och idéer för byn, vilket anses vara viktigt i några undersökningar och synsätt.

Att leva inom naturens gränser är nästa stora och viktiga byggsten. Det är förståelsen för människans roll i ekosystemet och beroendet till naturen som måste förbättras. Det är ekosystemet som samhällets funktioner ska bygga på. Denna förståelse kan sedan katalysera känslan av att vara del av något större och på det viset få oss att känna ett större ansvar i arbetet för naturen och utvecklandet av livet i harmoni med naturen.

Nästa viktiga byggsten är att det inte är en oändlig konsumtion som ska mäta framgång. Anti-konsumtions tanken är en viktig aspekt av livet i byarna. Man känner en större glädje i att leva med mindre. Denna livsstil kan innebära att leva minimalistiskt och utifrån vad du själv får ut av jorden du lever på eller att producera mer lokalt. Det är tydligt att nuvarande ekonomiska system måste ändras.

Det framgår att det är den sociala gemenskapen som förutsätter ett arbete med de ekologiska aspekterna, dessa i sin tur ger ekonomiska vinningar. Denna prioriteringsföljd tycks vara gällande på by-nivå men är formulerad annorlunda i synsätten som är anpassad för en större geografisk kontext.

Detta leder till nästa viktiga byggsten. Bra kommunikationer och förståelse mellan större styrande instanser och de som lever på by-nivå behövs. Den behövs för att överbygga de klyftor av oförståelse som finns mellan den globala, nationella samt lokala nivån.

Sammanfattande är det fyra stora byggstenar som framkommit. Det är ett starkt socialt kapital, ett liv inom ekosystemets ramar, ett anti-konsumtions tänk samt bra kommunikation och samarbete mellan praktiska utövare samt större styrande instanser.

10 Förslag till vidare forskning

Detta studieområde är stort och för att få fram tydliga resultat så behöver fler fallstudier göras och det framgår med all tydlighet att synsätten och det praktiska levernet saknar arbetsmetoder som för samman dem.

Förslagsvis kan man kombinera det konkreta arbetet med det styrande arbetet, liknande de strukturer som finns inom företag, där chefen styr på högre nivå och arbetarna sköter det praktiska på fabriksgolvet. Om man har en sådan struktur så blir det möjligen tydligare och effektivare att jobba mot ett hållbart samhälle. Idag tycks det enligt denna studie saknas tydliga mellanchefer som för samman de stora hållbarhetsidéerna med den praktiska verkligheten. Detta bör undersökas ytterligare. Detta arbetssätt kan ha en del att lära av DNS´s arbetssätt och därför skulle det vara intressant att testa den modellen för anläggande av en hållbar by.

Djupare undersökningar på synsättens förankring bland byarna behöver göras. I denna studie har endast kortfattad information från varje synsätt använts för jämförande och för att en rättvisare bedömning av deras relation till byarnas synsätt ska kunna göras så måste en studie göras på varje synsätt för sig. Det skulle också vara intressant med en djupare studie av hur permakulturens principer kan bidra till utvecklandet av hållbara byar.

Som redan nämnts så hade också studier av Leadership in Energy and Environmental Design for Neighbourhood Development (LEED-ND) från amerikanska Green Building Council varit intressant att göra. Vad skulle de intervjuade ha tyckt om den märkningen?

Referenser

Castells, M., Caraca J.E., Cardoso, G., 2012. *Aftermath: The Cultures of the Economic Crisis*. Oxford: Oxford University Press.

De Vries, James., 2011. Heifer's Approach to Sustainable Community Development. *Journal of Agricultural & Food Information*, 12(1), 40-48

Elliot, Jennifer A., 2013. *An introduction to Sustainable Development*. Fourth Edition. New York: Routledge

FN, 2015. *Att förändra vår värld: Agenda 2030 för hållbar utveckling*. Bilaga 3 till regeringsbeslut 2016-04-07, Fi2016/01355/SFÖ. Regeringskansliet: Stockholm.

FN, u.å. Sustainable Development Goals [online]. URL: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/> Läst 2018-05-21

Forno, Francesca., Graziano, Paolo R., 2014. Sustainable community movement organisations. *Journal of Consumer Culture*, 14(2), 139–157

Giddings, B., Hopwood, B., O'Brien, G., 2002. Environment, economy and society: fitting them together into sustainable development. *Sustainable Development*, 10(4), 187–196.

Litfin, Karen T., 2014. *Ecovillages: Lessons For Sustainable Community*. Cambridge, UK: Polity Press

Odum, H. T., Odum, E. C., 2001. *A Prosperous Way Down: Principles and Policies*. Colorado: University Press Colorado

Permakultur Stjärnsund, 2018. Om oss [online]. Stjärnsund: Permakultur Stjärnsund. URL: <http://stjarnsund.nu/om-projektet/> Läst 2018-04-06

Pharand-Deschênes, F, 2015. Globaia. I Stockholm Resilience center, u.å. Planetary Boundaries – An Update [online]. URL: <http://www.stockholmresilience.org/research/research-news/2015-01-15-planetary-boundaries---an-update.html> Besökt 2018-05-21

Robèrt, Karl-Henrik, et al., 2013. *Sustainability Handbook*. Lund: Studentlitteratur AB

Steffen, W., et al., 2015. Planetary boundaries: Guiding human development on a changing planet. *Science*, 347(6223), 1259855

Stockholm Resilience Center, u.å. About Us [online]. URL: <http://www.stockholmresilience.org/about-us.html>, Läst 2018-05-20

Sullivan, Rachel, 2008. Inside ecovillage life: once regarded as little more than hippy communes, ecovillages are attracting a lot of attention as Australians, driven by concerns about climate, sustainability and community, seek a more satisfying lifestyle alternative. But are they for everyone? (Focus: ECOVILLAGES). *Ecos*, (145), 22

Urrehman, M., 2008. Sustainable Village Organizations, the Successful Route to Sustainable Livelihoods? A Case Study in the North-West Frontier Province of Pakistan. *Journal of Asian and African Studies*, 43(2), 197–214

Van Schyndel, Kasper D., 2008. Redefining Community in the Ecovillage. *Human Ecology Review*, 15(1), 12–24

World Commission on Environment and Development, 1987. *Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future*. URL: <http://www.un-documents.net/our-common-future.pdf>

Yin, Robert K., 2007. *Fallstudier: Design och genomförande*. Stockholm: Liber AB

Bilaga 1, Frågeformulär

Den tredje delen av intervjun kräver en viss kunskap och därför har en kort beskrivning av varje synsätt getts som bakgrundsinformation till den intervjuade. Den informationen behöver man läsa igenom för att svaret ska vara trovärdigt.

1. Din egen uppfattning kring hur det är att vara medlem i organisationen
  - a. Varför valde du att involvera dig i Permakultur Stjärnsund?
  - b. Hur upplever du det att bo och leva här? – För- och nackdelar?
  - c. Vad står Permakultur Stjärnsund för enligt dig?

2. Din uppfattning av vad hållbarhet är
  - a. Vad är hållbarhet för dig?
    - i. Vad grundar du denna uppfattning på?
  - b. Upplever du att du lever hållbart? Förklara...

3. Tolkning av några befintliga sätt att se på hållbarhet
  - a. Our Common Future av World Commission on Environment and Development (WCED)
    - i. Hur ser du på denna avbildning av hållbarhet?
    - ii. Anser du att detta stämmer överens med vad Permakultur Stjärnsund står för, enligt dig?
  - b. De tre avbildningarna som Elliot tar upp:
    - i. Hur ser du på dessa avbildningar av hållbarhet?
    - ii. Anser du att detta stämmer överens med vad Permakultur Stjärnsund står för, enligt dig?
  - c. Det naturliga Steget (DNS):
    - i. Hur ser du på denna teori?
    - ii. Anser du att detta stämmer överens med vad Permakultur Stjärnsund står för, enligt dig?
  - d. De Planetära Gränserna (PG):
    - i. Hur ser du på detta ramverk?
    - ii. Anser du att detta stämmer överens med vad Permakultur Stjärnsund står för, enligt dig?
  - e. Odums, A Prosperous Way Down:
    - i. Hur ser du på denna vision?
    - ii. Anser du att detta stämmer överens med vad Permakultur Stjärnsund står för, enligt dig?
  - f. Sustainable Development Goals (SDG):
    - i. Hur ser du på dessa mål?
    - ii. Anser du att detta stämmer överens med vad Permakultur Stjärnsund står för, enligt dig?

4. Utvärdering av vad en hållbar by är
  - a. När du satt dig in i dessa synsätt, hur ser du då på Permakultur Stjärnsund som ett koncept för en hållbar by?

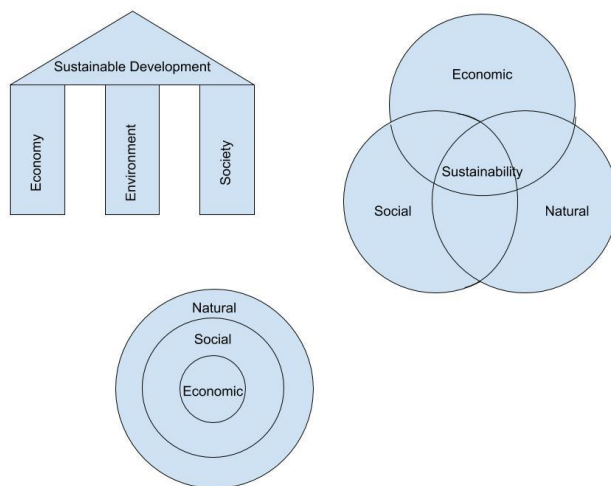
- i. Vad passar in och vad passar inte in i Permakultur Stjärnsund som en hållbar by?

A) Our Common Future av World Commission on Environment and Development (WCED)

En av de mest betydelsefulla definitionerna gjordes i en rapport från World Commission on Environment and Development (WCED) 1987. Den hette *Our Common Future* och beskrev hållbar utveckling som "utveckling som tillgodoser dagens behov utan att äventyra för framtida generationer att tillgodose sina behov". Detta la basen för definieringen av begreppet.

B) De tre avbildningarna av hållbarhet

Elliot beskriver tre vanliga sätt att rama in hållbar utveckling på, se bilden nedanför.

Den första bilden är en bild av ett tempel med tre pelare som stödjer taket, hållbar utveckling. Denna inramning lägger sin tonvikt vid att tänka på alla tre aspekter tillsammans och likvärdigt (holistiskt) för att stötta en hållbar utveckling.

En andra bild visar tre cirklar som går in i varandra och bildar en gemensam mittpunkt, ett område som cirklarna delar gemensamt. De tre cirklarna representerar återigen ekonomin, sociala och naturen. Den gemensamma mittpunkten representerar hållbarhet. I denna bild lägger man vikt i att visa sammanlänkningen av de tre sfärerna. Man visar behovet av att integrera alla delar för att skapa hållbarhet och man visar att det krävs uppoffringar från alla håll för att nå dit. Den visar också den ohållbara värld som vi lever i idag, eftersom hållbarheten i mitten är mindre än de delar av cirklarna som inte delar utrymme med andra. Dock lyfter den bilden att alla sfärer gynnas av en hållbar värld. Denna avbildning visar också möjligheten att utöka området som innebär hållbarhet.

Den tredje och sista bilden formar en måltavla som beskriver vad hållbarhet innebär. I den yttersta cirkeln av måltavlan ligger naturen, vilket visar på att de andra två sfärerna är beroende av, och måste hålla sig inom ramarna för, vad naturen kan uppehålla. Den andra cirkeln är den sociala medan centrum är ekonomisk. Alltså är de ekonomiska aspekterna också beroende av de sociala ramarna.

C) Det Naturliga Steget

Det Naturliga Steget (DNS) beskriver fyra system-principer som tagits fram av ett antal forskare. Med hjälp av dessa principer så kan det gemensamma arbetet mot en hållbar framtid påbörjas. Principerna lyder som följer:

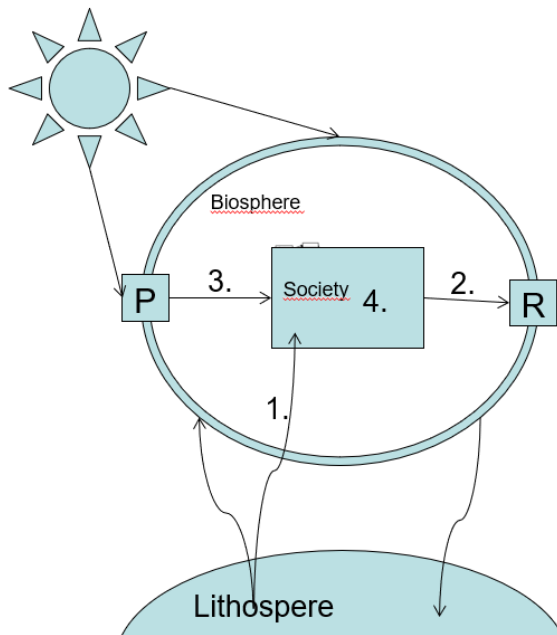
I ett hållbart samhälle så är inte naturen utsatt för systematisk ökning av...

- *Koncentrationer av substanser extraherade från jordens skorpa (1)*
- *Koncentrationer av substanser skapade av samhället (2)*
- *Degraderingen genom fysiska medel (3)*

...och i det samhället...

- *Är människor inte utsatta för förhållanden som underminerar deras möjligheter att uppnå sina behov. (4)*

Dessa principer placeras in i jordens system enligt följande bild:

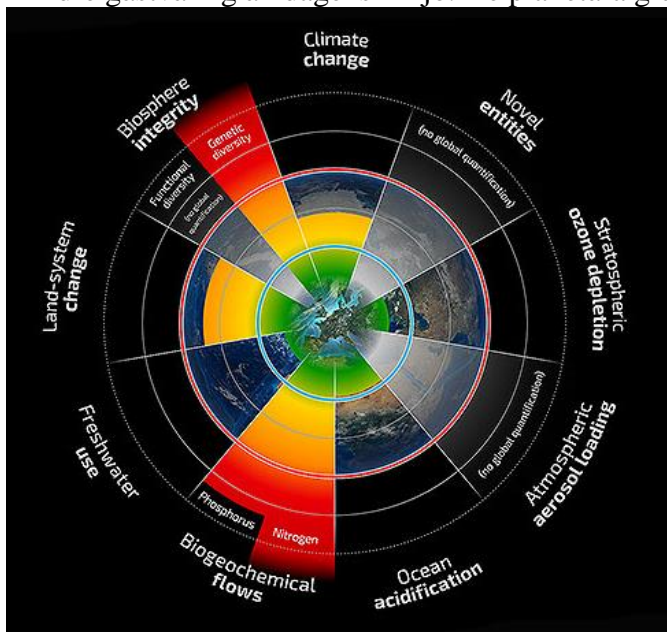

Den första principen kräver att man använder mer av material från litosfären som finns i större överflöd istället för mineraler som är mindre vanliga. Det kräver också att man använder mineralerna på ett effektivt sätt och att vi systematiskt minskar människans beroende av de fossila bränslena. *Den andra principen* innebär att man ska byta ut de ämnen som är onaturliga och ihållande mot ämnen som finns i normal mängd samt som bryts ner på ett enklare sätt av naturen. *Den tredje principen* handlar om att hantera modifieringar av naturen med försiktighet. Man ska ta resurser från välhanterade ekosystem. Det ska finnas en strävan efter att använda resurserna och land på det mest produktiva och effektivaste sättet. *Den fjärde, och sista, principen* innebär att man ska ändra på beteenden som hindrar människor från att nå sina behov, både i nutid och framtid.

D) Stockholm Resilience och de planetära gränserna

Stockholm Resilience Center (SRC) är ett internationellt center för excellens inom resiliens- och hållbarhetsvetenskap. Det bildades 2007 och har utvecklats till att bli en världsledande enhet för bemötande av de komplexa utmaningarna som möter mänskligheten. De menar att det är viktigt att inte se biosfären och naturen som något separat från samhället. Dessa enheter är sammanlänkade i det socio-ekologiska systemet som de refererar till. Dessa enheter är de planetära gränserna.

De planetära gränserna som tagits fram av ett antal kända forskare ska enligt SRC fungera som ett ramverk inom vilket människan kan verka säkert. Dessa nio gränser som man lagt fram bör inte korsas om man inte vill förändra människans boendemiljö som är mycket mindre gästvänlig än dagens miljö. De planetära gränserna presenteras i bilden nedan:

De planetära gränserna fungerar som hjälp för beslutsfattare genom att definiera dessa gränser men de säger inte hur det mänskliga samhället ska utvecklas menar man.

E) A prosperous way down, Odum, H. T. & Odum, E. C.

Odums beskriver hur den moderna världen blir hållbar när en degradering sker, en nedgång till att leva ett bättre liv med krav på mindre.

I ett systemperspektiv har människornas moderna ekonomi förändrat och stört de geologiska flöden som tidigare styrde jordens återanvändning av resurser. De menar att den nuvarande ekonomiska aktiviteten leder till miljöförstöringar och degradering av jordens naturliga system, av vilka vi lever på. Detta leder till en minskning av jordens kapacitet att hålla människan vid liv. En bättre symbios med naturens energibudget krävs för att ett hållbart samhälle ska fungera.

I samhället som växer fram kommer en decentraliserad värld vara rådande. En mindre mängd tillgänglig energi kommer vara tillgänglig i världen vilket gör att energi-prioriteringar måste göras samt en förbättrad resurshantering. Ett effektivare samhälle tar vid med livskvalité som mätaren av framsteg och en mentalitet av "nedgång är bättre". Precis som fröer kapslar in sin nya genetiska kod så måste människan bevara sin information för kommande generationer. En stor mängd energi kommer gå åt till att bevara och lära ut information som vi fått med oss under utvecklingen.

Det konsumtionssamhälle som berikade delar av befolkningen till att kunna slösa bort energi på semestrande försvinner. Ett utökat samarbete mellan aktörer, regioner och länder är nödvändigt för att effektivisera användandet av resurser och energi.

Vårt samhälle blir till ett låg-energi jordbrukssamhälle med rotationsbruk som främst går runt på förnyelsebar energi som vattenkraft och trä samt diverse förnyelsebara matresurser. Samhället kommer att leva utifrån de ekologiska ramarna som jorden och dess regioner dikterar. Regioner, byar och städer kommer att vara uppbyggda så att effektiva transportsystem byggs in. Detta blir slutet på bil-eran och cykeln tar vid samt kollektivtrafik.

Bilar finns kvar men de delas i bilpooler mellan boende i ett område och används vid nödfall. Samhället har inte råd att ta hand om specialfall som handikappade så ett ökat inslag av naturligt urval kommer ske, de som är starkast och bäst anpassade klarar sig. Äldre, nuvarande pensionärer, kan behöva jobba deltid. Samtidigt är denna framtidsvärld mindre centrerad kring arbete, det finns mer tid för sociala interaktioner, framförallt med de i grannskapet. När familjerna minskar under nedgången så kommer andra sociala associationer att växa, så som större släktkretsar som man umgås med eller samboende med vänner. Detta skapar en ökad känsla för att dela.

F) Sustainable Development Goals (SDG) från Förenta Nationerna

SDG är 17 uppsatta mål utifrån Agenda 2030 för hållbar utveckling. Agendan är en handlingsplan för människor, planet och framgång. De 17 Hållbarhetsmålen tar sikte på att ge alla tillgång till de mänskliga rättigheterna, ge jämställdhet mellan könen och bemyndiga alla kvinnor och flickor i världen. Målen är integrerade och odelbara samt balanserar de tre sfärerna av hållbarhet: natur, sociala och ekonomin. Dessa mål ska stimulera till handling de kommande 15 åren och började gälla den 1 Januari 2016. De vill att social-, ekonomisk- och teknologisk utveckling ska ske i harmoni med naturen. De vill skydda naturen från nedbrytning genom hållbar konsumtion och produktion, hållbar hantering av naturresurser samt omedelbar handling mot klimatförändringarna så att behoven för både nuvarande och kommande generationer kan tillgodoses.

Hållbarhetsmålen är:

